

KOROŠKA OSREDNJA KNJIZNICA
"DR. FRANC SUŠNIK"
NA GRADU 1

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

GLASILO D... SLOVENJ GRADEC R. O.

LETO XXV — ŠTEVILKA 9/10

SEPTEMBER/OKTOBER 1993

POŠTINA PLAČANA CENA 95 SIT

IZ PROGRAMA RAZVOJA GOZDOV IN GOZDARSTVA V SLOVENIJI

STRATEGIJA RAZVOJA GOSPODARJENJA Z GOZDOVI

Gozd v prostoru in usklajevanje interesov različnih uporabnikov gozdov

V Sloveniji smo z nad 50-odstotno gozdnatostjo dosegli tisti obseg gozdov, ki je glede na drugo izrabo prostora optimalen. Zato ni družbene potrebe, da bi v globalu povečevali gozdne površine in je treba napore usmeriti v ohranitev obstoječih gozdov in hitrejšo premeno degradiranih oziroma malodonosnih gozdov.

Sočasno s prizadevanji, da se proces širjenja gozdnih površin stabilizira, je treba dati več poudarka prostorski razporeditvi gozdov, da bi lahko zadovoljivo opravljali svoje funkcije tudi v kulturni krajini prihodnjega tisočletja.

V procesu prostorskega načrtovanja je treba strokovno utemeljeno odločiti, katere od zaraščajočih se kmetijskih površin je smiselno prepustiti gozdu. Zagotoviti je treba zelene pasove gozdov okoli naselij in jih zavarovati pred nadaljnjimi spremembami. Ustaviti je treba zmanjševanje in drobljenje ostankov gozdov v nižinskih predelih oziroma iz-

delati izhodišča in kriterije, kje jih je treba absolutno ohraniti.

Za uveljavljanje in usmerjanje dinamičnih procesov v skladu z mnogonamensko vlogo gozdov je treba izdelati strokovne podlage za urejanje položaja gozda v prostoru. V ta namen je treba ovrednotiti gozdnati prostor. Gozdarstvo mora prevzeti tudi strokovno odgovornost za gospodarjenje nad zgornjo drevesno mejo in gospodarjenje v manjšinskih ekosistemih (logi, drevje ob vodotokih in podobno).

Za vrednotenje gozdnatega prostora je treba:

— inventarizirati potrebe po različnih rabah gozdov,

— ovrednotiti gozdne funkcije, ki omogočajo izločitev gozdov posebnega pomena,

— pripraviti strokovne predloge za območje gozdov, območje varovalnih gozdov, območje gozdov s posebnim namenom in vplivno območje gozdov,

— predlagati prednostna območja za gozdarstvo,

— ugotoviti obstoječe škodljive obremenitve v gozdnatem prostoru in načrtovane večje posege v gozdnati prostor,

— podati izhodišča za razreševanje nasprotij pri rabi gozdov in usmeritve za nadaljevanje razvoja in krepitev vseh funkcij gozdov.

Tako ovrednotenje gozdov v prostoru bo omogočilo:

— ustreznejšo konkretno opredelitev gozdnogospodarskih ciljev, oblikovanje gospodarskih razredov in prilagojene usmeritve za gospodarjenje na območjih, na katerih so izjemno poudarjene ekološke in socialne funkcije gozdov,

— aktivno vlogo gozdarstva pri usklajevanju interesov v gozdnem prostoru,

— smotrnejše obravnavanje prostorske problematike po gozdnogospodarskih območjih in s tem uveljavitve stroke pri urejanju prostora.

OBVESTILO KMETOM IN GOZDNIM POSESTNIKOM

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec obvešča vse kmete in gozdne posestnike, da odkupujemo vse vrste gozdnih sortimentov iglavcev in listavcev, rezan les, kompletno sečnjo, les na panju oziroma na kamionski cesti po konkurenčnih cenah.

Zagotavljamo redno plačilo v sedmih dneh za iglavce in listavce, za rezan les pa v 30 dneh. Na vašo željo namesto plačila izvršimo vse vrste kompensacij, v določenih primerih pa vam nudimo tudi predplačila.

Prepričajte se, da smo vredni vašega zaupanja in sodelovanja. Pokličite nas čimprej.

GG Slovenj Gradec
Komerčiala, tel (0602) 43-332

V starih lepih časih so bili na naših njivah glavna delovna moč voli. Z leti jih je izrinil traktor, zdaj pa se že vračajo časi, ko na kmetih opravljajo kmečka dela, zlasti v strminah, z volovsko vprego. Tam, kjer dela ne opravi traktor, ga opravi vol.

Foto: F. Jurač

Pri usklajevanju rabe gozdov z drugimi uporabniki je treba upoštevati:

— v širših območjih vodnih virov morajo biti v gozdnogospodarskih načrtih neposredno opredeljeni vsi ukrepi za varovanje, vzdrževanje in krepitev vodnega režima,

— v ožjih območjih vodnih virov so prepovedane gozdne gradnje, ostale usmeritve in ukrepi za gospodarjenje z gozdovi pa podrejeni režimu zavarovanih območja,

— gospodarska raba gozdov v katerih je naravna in kulturna dediščina, mora biti usklajena z režimom varstva dediščine in je dediščini treba prilagoditi gozdnogospodarske cilje in ukrepe,

— krčitev gozdov za kmetijske namene je mogoča le v območjih, kjer nobena od ekoloških in socialnih funkcij ni nadpovprečno pomembna,

— ohraniti in vzdrževati je treba gozdne robove med gozdom in kmetijsko površino in vse kmetijske enklave v gozdu, ki so hkrati namenjene tudi za prehrano divjadi ali za rekreacijo,

— naravna rudna bogastva v gozdovih je treba izkoriščati tako, da se čim bolj omeji in ohrani rodovitni del tal in sproti sanirajo zemljišča v breme pridobivanja rudnine. Območja eksploatacije morajo biti opredeljena v prostorskih dokumentih, sanacija pa opravljena na podlagi projektov ob sodelovanju gozdarske službe,

— pri načrtovanju koridorjev infrastrukture (javne ceste, elektrovi, plinovodi itd.) je treba upoštevati funkcije gozdov na določenem območju,

— gozdne površine pod daljnovodi je treba urediti za druge namene (kmetijstvo, živalski svet, posebni nasadi in utrditi gozdne robove,

— v območju koridorjev avtomobilskih cest je treba stalno spremljati vplive emisij na gozdove in predlagati ukrepe za preprečevanje propadanja gozdov.

Lastninski odnosi in usmerjanje lastninske strukture v gozdovih
Gozdovi so lahko:

— zasebna last (fizičnih, t.j. individualnih lastnikov in civilnopravnih oseb),

— javna last (državni in lokalnih skupnosti),

— zadrugi.

Po končanem procesu denacionalizacije se bo bistveno spremenila lastninska struktura v gozdovih. Močno se bo povečal delež zasebnih gozdov, javnih (državnih) gozdov pa bo ostalo razmeroma malo. Povečalo se bo zlasti število nekmečkih lastnikov gozdov in gozdov civilnopravnih oseb. Gozdna posest se bo na eni strani še bolj razdrobila, na drugi pa bomo dobili več večje in velike zasebne gozdne posesti. Zaradi javnega interesa za ohranitev in razvoj gozdov pa je država zainteresirana, da se poveča delež javnih gozdov.

Mmed javnimi gozdovi bodo tudi občinski gozdovi. Ti imajo lahko dva osrednja namena:

— pokrivanje nekaterih materialnih potreb občine,

— delujejo kot posebna kategorija javnih gozdov s poudarjenimi socialnimi in ekološkimi funkcijami, kot npr. rekreacijska funkcija.

Prizadevati si je treba, da bo v občinskih gozdovih poudarjen predvsem drugi namen, manj pa naj bodo vir finančnih sredstev za kritje občinskih potreb.

Pri ureditvi gospodarjenja z gozdovi je treba upoštevati, da obstaja poleg interesa lastnika gozdov tudi splošni (javni) interes za te gozdove. Lastnina gozda se ne sme uresničevati v škodo skupnosti in v nasprotju z javnimi interesi. Lastnik gozda je pri gospodarjenju s svojim gozdom omejen predvsem z maksimalno višino sečnje (etata), z obvezo opravitvi z gozdnogospodarskim oz. gozdnogojitvenim načrtom predvidena gozdnogojitvena in varstvena dela ter s spoštovanjem zakonskih določil glede ravnanja v gozdu. Pri izkoriščanju gozda in pri prodaji lesa je lastnik v celoti samostojen.

Negativne posledice gospodarjenja na razdrobljeni zasebni gozdni posesti je treba zmanjševati in odpravljati z ekonomskimi ukrepi in s spodbujanjem protovoljnega povezovanja lastnikov gozdov, ki imajo sorodne oziroma skupne interese. Oblike povezovanja morajo biti elastične.

GOSPODARJENJE

Resslerjevi dnevi v Portorožu

Gospodarska kriza doma, nemiri v južnih sosedskih državah, pa morda tudi spoznanje, da premalo poznamo našo lepo Slovenijo — so nekateri od vzrokov, da zopet posredno spoznavamo naš Kras. Že tri leta se nas večina odloča za dopustovanje ob slovenski obali.

Mimogrede še skočimo v Lipico ali v kateri drugi turistično zanimiv kraj danes zelenega Krasa.

Slovenski Kras je poznan širom po svetu. Pred 1000 leti skoraj gol, pred 200 leti še zelo skalnate in puste kraške planjave in vratce so danes ozelenele. Kras postaja zelen in prijeten. Da so kraške površine v preteklosti ogolele, za to je kriv človek. Nespametno je posegal v kraški gozdni prostor. Krčil je gozd, nekontrolirano je pasel koze in ovce, požgal je pašne in gozdne površine, potreboval je les za ladijske jamborje. Hitro mu je uspelo uničiti primorsko gozdnato krajino. Posledice škodljivih posegov so bile občutne in vidne v zelo kratkem času. Le malo ljudi se je zavedalo nevarnosti ogolevanja nekdanj z gozdom po-

rastle krajine. Eden med njimi je bil tudi Josip Ressel.

Mnogi poznate Josipa Resslerja kot izumitelja ladijskega vijaka, le malo pa jih ve, da je bil po sili razmer gozdarski tehnik. Za študij tehničnih ved ni imel denarja, slabo zdravstveno stanje pa mu je

preprečilo željo, da bi se vključil v vrste avstrijske mornarice. Bil je nemiren in uporen. Kljub gozdarjenju je neprestano tuhtal, kako bi človeku olajšal težko fizično delo. Poleg ladijskega vijaka je naredil še mnogo drugih izumov. Hotel je pomagati tudi isterskemu kmetu pri stiskanju oliv in drugega semenja. Naredil je tudi stiskalnico za olje.

Ressel je večji del službovanja preživel v Istri. Zaposlil se je kot gozdarski tehnik pri avstrijski mornarici. Deloval je na Reki, Trstu, dolgo časa pa je imel

svoj sedež v Motuvunu. Posegel je tudi v Dalmacijo. Že pred 150 leti je gozdar Ressel s svojimi somišljeniki prepričal takratno vladno, da je potrebno Istro pogozditi. Vedel je za vzroke izginotja prvotnega gozda, spoznal je posledice tega, videl pa je tudi v prihodnost. Po nalogu deželnega guvernerja (Istra), je izdelal Ressel načrt ponovne pogozditve občinskih zemljišč v Istri.

Zanimivi so nekateri razlogi za ponovno pogozditev.

Javno mnenje Istranov in vlade je bilo, da je takrat živeča generacija posedovala les za gradnjo ladij, katerega je bilo iz leta v leto manj. V ravninskih predelih je primanjkovalo lesa za kurjavo. Spoznali so tudi, da se deževje in slabe letine s sušo pogosteje pojavljajo kot prej, ko je še rasel gozd. Istrski kmet je občutil upad visoke trave zaradi sekanja visokega drevja. Pogozdovale površine, katere so bile na razpolago, so bile pod neposrednim varstvom javne oblasti. Imetniki zemljišč se niso smeli obraniti pogozdovanju. Vestno izvedena pogozdovanja na državnih zemljiščih naj bi bila tudi lep zgled in praktični dokaz lastnikom zasebnih zemljišč o uspehu zazelenitev zakraselih površin.

Mnogo besed je bilo izrečenih o Resselu in Krasu na posvetovanju v Portorožu 23. in 24. septembra 1993. Letos mineva 200 let, kar se je rodil Josip Ressel. Po materi in očetu je bil Čeh in Avstrijec. Večji del svojega življenja je preživel v Istri, leta 1857 pa je zahrbtna bolezen prekinila njegovo nemirno življenjsko pot v eni izmed ljubljanskih gostiln. Torej je bil po srcu Čeh, Avstrijec, Slovenec, Italijan in Hrvat. Takratni kras ni poznal političnih mej. Pogozdoval je v vseh teh deželah.

Ob pomoči zvez društev inženirjev in tehnikov gozdarstva Avstrije, Furlanije in Julijske krajine, Hrvaške, so slovenski gozdarji organizirali ob jubileju rojstva Josipa Resslera posvetovanje o tem velikem možu in pomenu Krasa nekoč in danes. Tekla je tudi beseda o okoljevarstvenih problemih na Krasu jutri. S konkretnimi primeri v slovenskem prostoru so gozdarji poskušali na nevsiljiv način opozoriti na pomen smotnega, dolgoročnega in celostnega gospodarjenja z gozdom in gozdno krajino. Ne samo gozdarji, tudi ostali se sprašujejo ali bomo znali obvarovati danes zeleni Kras še v bodoče.

Kakšen je ta Kras, smo si udeleženci posvetovanja imeli možnost ogledati si ga na eni izmed sedmih strokovnih ekskurzijah. Udeležil sem se ekskurzije v hrvaško Istro in na otok Brione.

Včeraj skrivnostni Brioni so se mi zdeli kot naravni spomenik lepi in zanimivi. Motila pa me je prisotnost hrvaških policajev vsepovsod, kljub temu da so ti otoki »odprti« za vse ljudi.

Po ogledu teh otokov sem se z mešanimi občutki vračal proti domu. Razmišljal sem o kontroli in varstvu vsakega gozda jutri! Prešinila me je tudi misel, da imamo tudi mi neke vrste kras. Že pred leti so gozdarji skupaj s prebivalci opozarjali na po plinu prizadeta in ogolela gozdna pobočja v zgornji Mežiški dolini. Koliko časa bo preteklo, da bodo rane industrijskega krasa kljub naporom koroških gozdarjev, širše javnosti, še posebno pa Narave, vsaj delno zaceljene? Na Krasu je bilo potrebno 200 in več let, da zelena odeja ponovno ščiti labilna pobočja in ravnine!

Gorazd MLINŠEK

Ali je danes v kmečkem gozdu še mogoče izvesti strokovno neoporečno odkazilo?

Gotovo, vendar menim, da ne zmeraj. Določeni sestoji odkazila, ki bi zagotovilo lastniku potrebno lesno maso, in bi bilo istočasno strokovno pravilno, ne omogočajo več, ker so razgrajeni, prehitro uvedeni v obnovo.

Pri opisovanju sestojev opredelimo etat za naslednjih deset let. Etat je osnova za odkazilo oz. posek, ki ga sestoji še prenesejo, da ostane gozd biološko stabilen in da se ne poruši trajnost donosov.

Opisovalci smo pri določanju etatov večkrat v zadregi, ko vemo, da bodo tudi v naslednjem desetletju potrebe kmetije po lesu zelo velike, stanje gozda pa je slabo. Če začneš razmišljati, kje bo revirni gozdar odkazal predvideni etat, večkrat ne najdeš odgovora. Nekateri sestoji so zelo posekani, sklep v debeljakih je pretežno že rahel do vrzelast, redčiti ni več kaj. Kjer je sklep pretrgan, torej je sestoj že uveden v obnovo, opisovalci laže določimo prepotreben etat z nadaljevanjem obnove ali z zaključkom naravne obnove. Obenem si lahko zastavimo vprašanje: »Koliko let prehitro je bil sestoj uveden v pomlajevanje?« Revirni gozdar bo z odkazilom še povečeval pomlajene površine, kubiki so tu, tu pa je tudi vse več mladega gozda, ki nič ne daje, zahteva pa veliko nege, dela in potrpežljivega čakanja, da bo končno lastniku tudi kaj dal.

V življenju gozdnih sestojev ločimo razvojne stopnje od mladosti do starosti. Mlad in star gozd sta tu sočasno, se dopolnjujeta. Odrasel gozd pripravi zibelko, posteljo za mladež.

Ali pa pri današnjih potrebah po kubikih sploh še damo gozdu čas, da bi sam vzgojil mladino? Potrebe prehitvevajo lastnike gozdov in gozdarje. Oboji skušamo z umetnimi vložki razvijane mladine iz drevesnic prehiteti naravno in zabrisati sledove prehitrih odločitev, povezanih s potrebo po lesni masi. Pri nekaterih gozdnih posestnikih gozdarji nismo preveč zaželeni strokovni svetovalci, gotovo tudi zato, ker smo del nemega opozorila, da gozdovi takšnih hudih pritiskov, kot jih doživljajo zadnje čase, ne bodo vzdržali. Če ne bo vzdržal gozd, tudi kmet ne bo vzdržal. Vzroki za nestabilno stanje določenih delov gozdov, za porušeno razmerje razvojnih faz niso povezani le s potrebami po kubikih. Problemi s sušenjem jelke, gradacija podlubnikov, snegolomi in vetrolomi so marsikje skrojili sliko sestojev.

Ta zapis je nastal samo kot trenuten vtis v enem od zelo posekanih kmečkih gozdov. Nikogar ne zadeva neposredno, morda pa kljub vsemu marsikoga in nas vse. Gotovo bi morali vsi razmišljati v smeri kot jo je že pred devetdesetimi leti nakazal A. Guzelj (Navod za oskrbovanje malih gozdnih posestev na Kranjskem in Primorskem, Ljubljana, 1903, str. 13) z napisom: »Sploh naj bi si štel vsak posestnik za svojo sveto dolžnost varovati gozd kot zaklad, kateri naj se mu s primernimi dohodki obrestuje, katerega pa mora s skrbnim gospodarstvom ohraniti sebi in svojim potomcem v dobrem stanju.«

Jerneja ČODERL

Srečanje na Ulbnikovi kmetiji

Mačehovski odnos do kmetijstva

Marjan Podobnik: »Čimprej bo treba ustanoviti Kmetijsko gozdarsko zbornico...«

Več sto članov in simpatizerjev Slovenske ljudske stranke se je na prvem shodu zbralo na turistični kmetiji pri Ulbniku nad Pamečami. Shod je organizirala podružnica Slovenske ljudske stranke — Kmečke zveze Slovenj Gradec, na katerega je povabila tudi prvaka stranke Marjana Podobnika. Ta je vse navzoče nagovoril in v svojem govoru dejal, da ima slovenska vlada do kmetijstva mačehovski odnos. Povedal je, da država skrbi le za sanacijo bank in železarn, medtem ko kmetijstva in njenih problemov ne rešuje. Poudaril je tudi, da se že dobra tri leta odmika ustanovitev kmetijsko gozdarske zbornice, kar je posledica, da večini strank zastopanih v parlamentu ni do tega, da bi kmetje v naši družbi imeli ustrezen vpliv. Ko se je dotaknil afer je Podobnik dejal, da podpira Janeza Janšo, da bi v naši državi zelo potrebovali neodvisno sodstvo. Ko je govoril o privatizaciji, je menil, da bodo delavci potegnili kratko, saj bo slovenske delavce spravila ob premoženje tista struktura, ki jim je vsa leta zagotavljala, da je njihova avantgarda. V pozdravnem nagovoru predsednika slovenjegraške podružnice Slovenske ljudske stranke Mirka Tovšaka pa je bilo slišati, da v koroški regiji še ni prave povezanosti, saj se to kaže pri razprtijah zaradi sedeža bodočega okraja. Zato je potrebno, da se kmetje v regiji vsestransko povezujejo.

Na shodu pa so v kulturnem programu sodelovali pihalna godba Zveze borcev iz Šentjanža, moški pevski zbor Lipa iz Raduš, folklorna skupina »Pastirci« iz Podgorja, ki so še posebej navdušili občinstvo, s svojimi literarnimi deli pa sta se predstavila Mihaela Lenart iz Raduš ter Viktor Levovnik iz Selovca pri Dravogradu. Odslej bo to srečanje tradicionalno.

F. Jurač

NOV DELAVSKI SVET PODJETJA

15. septembra letos smo volili nove organe upravljanja v vseh poslovnih enotah in na upravi podjetja. Izvolili smo delavski svet, disciplinsko komisijo in samoupravno delavsko kontrolo. Izvoljeni so bili:

I. Delavski svet

1. STRGAR Anton, PE Mislinja
2. GABERŠEK Kristi, PE Slovenj Gradec
3. RUTAR Ernest, PE Črna
4. SVETINA Bogdan, PE Radlje
5. KRAJČER Branko, PE CLS Otiški vrh
6. KREBL Avgust, PE TIS Pameče
7. PETRIČ Vlado, PE Gradnje Slovenj Gradec
8. MERKAČ Francka, Uprava
9. KRPAČ Rado, Javna gozdarska služba

II. Disciplinska komisija

1. LESKOVEC Dušan
2. KONEČNIK Marjan
3. MIHEV Erih
4. ŠVAJGER Franc

III. Samoupravna delavska kontrola

1. SMONKAR Janez
2. SREBOT Jože
3. VAUKAN Tone
4. ARL Branko
5. COKAN Boris

I. R.

Srečanje pri Ulbnikovi so popestrili člani folklorne skupine Pastirci iz Podgorja.

PRI MATIČU NAD VUZENICO

S solidarnostjo bo kmalu nov skedenj!

V četrtek, 3. junija so se nad Pohorjem in Kozjakom zgodaj dopoldan zbrali vročinski nevihtni oblaki, ki so grozili s točo in streli. In še pred deveto uro je strela udarila v Matičev skedenj, v katerem so bile še stare zaloge sena in tudi nove ter precej zrnja, strojev, orodja, desk, skratka vse tisto, kar je kmetu nujno potrebno. Komaj so rešili traktor in živino. Kako težko je v nemoči gledati, ko ti ogenj požira v desetletjih prigarano imetje, ve le tisti, ki to doživi. Kljub hitri gasilski pomoči je ogenj skedenj povsem uničil, a je vseeno velika sreča, da so gasilci in drugi ljudje pred ognjem ubranili hišo in druga poslopja v bližini, za kar se jim ob tej priložnosti prisrčno zahvalimo, da so pomagali rešiti, kar se je rešiti dalo.

Ker živina potrebuje hrano in streho nad glavo, ni bilo časa za obupavanje, kajti dobri okoličani so hitro priskočili na pomoč, kakor so pač mogli, eni so vzeli živino pod streho, drugi so pomagali z delom, spet drugi so pomagali materialno. Pomoč je prihajala od

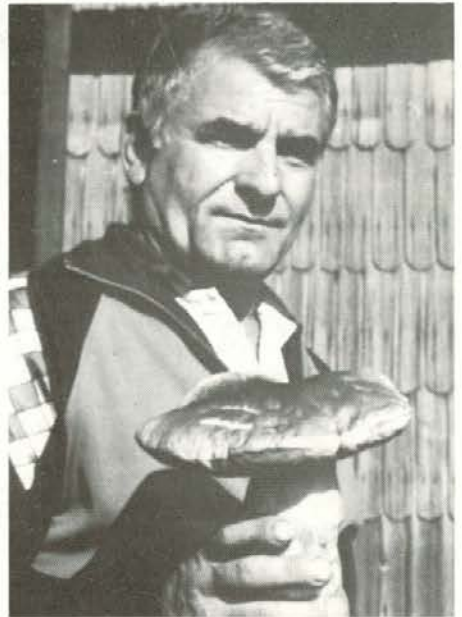
vseh koncev in mesec dni po požaru je na pogorišču stal že nov skedenj, kjer pod streho že domuje osem glav živine. Še dolgo pa bo morala družina garati, da bodo vsaj za silo nadoknadili izgubljeno opremo.

S tem zapisom izpolnujemo željo Petra in Hermine Ribič, da se prav iskreno zahvalita vsem in vsakemu posebej, ki so kakorkoli pomagali pri obnovi skednja, saj bi bil za vse seznam predolg, zato še enkrat: vsem prisrčna hvala.

Ob slovesu mi je gospodar še povedal, da je veliko pretrpel v nemški vojski in ujetništvu, kamor je bil prisilno mobiliziran. Lakota in griza v ujetništvu pa bi ga skoraj pobrali. Ko pa se je vrnil domov, je moral še za dve leti na odsluženje v jugoslovansko vojsko.

Svoje vrstice zaključujem z željo vseh, ki Petra in Hermino poznajo, da bi njima bilo vsaj odslej naprej s trpljenjem bolj prizanešeno.

Ludvik MORI

Leopold Krevzelj iz Mislinje rad pove, da je bila za njega letošnja gobja bera izredno bogata. Ker že od nekdaj rad nabira gobe, je za njimi stikal tudi letos in kljub suši je ob nabiranju imel vedno polno kšaro. Kar preko 40 litrov jurčkov je vložil za zimo in kot sam pravi, bo za zimo vsega dovolj. Leopold Krevzelj pa nam je pokazal skoraj kilogram težek zdrav jurček (na sliki), ki ga je našel visoko na Pohorju.

F. J.

Matičev skedenj

Foto: Ludvik Mori

PARADIŽNIK REKORDER

Čeprav je letos suša opravila svoje, pa so nekateri s poljskimi pridelki zadovoljni. Marija Karner iz Smartna pri Slovenj Gradcu je letos na svoji njivi pridelala paradižnik, za katerega lahko rečemo, da je rekorden, saj je tehtal kar 1.382 gramov, pa tudi ostali plodovi na vrtu niso bili nič manjši. Marija Karner nam je povedala: če hočeš na vrtu pridelati kar največ vsega, je treba vrtu posvečati veliko skrb in dela, ob sušnih dneh pa je treba veliko zalivati. Na sliki: Marija Karner nam je s ponosom pokazala orjaški paradižnik

F. J.

Gozdarji se ga radi spominjamo

V naselju Sv. Duh pri Škofji Loki je bil rojen naš spoštovani jubilar Franc FAJDIGA. V knjigah je zapisano, da je bil rojen 18. 9. 1897. Njegovo življenje je bilo tako pestro in bogato, da ga ne moremo opisati, niti z besedami povedati. Treba bi bilo napisati knjigo in jo lepo opremiti z ustreznimi dogodki, pa tudi na ta način ne moreš zajeti vsega človekovega življenja, njegovih uspehov in neuspehov, veselih in žalostnih dni, trpljenja in mirnega življenja, pa kljub njegovi zelo pokončni drži morda tudi kakšne skrite solze. Ko smo zapisali, da je bilo njegovo življenje zelo bogato, seveda nismo bogastva merili z denarjem in premoženjem.

Njegovo največje bogastvo je bilo in je še njegova poštena, pokončna drža, njegova skromnost ter prijeten odnos do ljudi.

Navedli bomo le nekaj najpomembnejših dogodkov o njegovem življenju. Zajela ga je I. svetovna vojna, kjer se je boril na dobro znani Soški fronti in bil leta 1916 ranjen, sledila je vojaška bolnišnica v Salzburgu, kratek dopust in ponovno na bojišče v Romunijo.

Vojna je bila končana. Peš je prišel preko Madžarske v Ljubljano, bil vključen v slovensko vojsko, sodeloval v bojih za Koroško in po naših ugotovitvah je edini še živi borec za severno mejo po prvi svetovni vojni v občini Slovenj Gradec. Demobiliziran je bil 20. 5. 1920, vključil se je v šolo za orožnike in pričel opravljati službo na orožniški postaji Muta.

Med nas gozdarje je prišel po II. svetovni vojni, delal je pri Gozdni upravi Slovenj Gradec in je od nas odšel tudi v pokoj. Gozdarji ga poznamo kot pridnega, poštenega, vestnega in izredno zanesljivega sodelavca. Poznamo ga tudi po tem, da je vse probleme in težave, ki mu jih je življenje prinašalo, prenašal mirno, tiho in skromno.

Malo po končani prvi svetovni vojni sta si obljubila dosmrtno zvestobo z Marijo Strodnar.

Leta 1987 je njegova skrbna in ljubeča žena umrla. Tiho in mirno kakor vedno, je sprejel tudi to življenjsko resnico. Seveda pa je življenje postalo težje in samotnejše.

Sedaj mu gospodinja in za njega skrbi zelo skrbna gospodinja Marija Cesar, ki mu tudi krajša ure osamelosti s prijelnimi razgovori.

Mariji Cesar izrekamo v imenu KLUBA UPOKOJENIH KOROŠKIH GOZDARJEV za njeno skrb in brigo za našega Franca iskreno zahvalo. Obema želimo še

Franc Fajdiga

vrsto let dobrega zdravja in prijetnega počutja.

Ob njegovem 96. rojstnem dnevu so ga obiskali predstavniki KLUBA UPOKOJENIH KOROŠKIH GOZDARJEV: Vida Vrhnjak-Duler, Jože Zorman in Jurij Šumečnik. V imenu upokojenih koroških gozdarjev pa tudi v imenu aktivnih koroških gozdarjev so mu izrekli čestitke k njegovemu visokemu jubileju.

Zadržali smo se pri njem kar precej časa v prijetnem razgovoru, malo preleteli spomine in seveda pokritizirali današnje razmere. Ob zaključku smo ga seveda vprašali za recept, kako naj živimo, da bomo tudi mi s takim zdravjem dočakali tako visok jubilej. Malo se je nasmehnil in rekel: ZMERNO JESTI, ŠE BOLJ PAMETNO PITI IN NE SE VTIKATI V STVARI, KI TE NIČ NE BRIGAJO.

Mislimo, da si je njegov recept dobro zapomniti.

Bralcem VIHARNIKA povemo še, da je FRANC FAJDIGA naš najstarejši med upokojenimi koroškimi gozdarji.

ZA KLUB UPOKOJENIH
KOROŠKIH GOZDARJEV
Jure Šumečnik

DOPISUJTE
V GLASILO

NAŠI JUBILANTI

Meseca septembra in oktobra praznujejo

10 LET DELA

Zdravko MIKLOŠIČ, GO Mislinja
Matjaž KONEČNIK, GO Mislinja
Milan POROČNIK, GO Črna
Stanko PRAPROTNIK, TIS Pameče
Silvo DEŽMAN, TIS Pameče

20 LET DELA

Franc JERŠE, CLS Otiški vrh
Ivan JUVAN, CLS Otiški vrh
Milan VERČKOVNIK, TIS Pameče
Martin KRENKER, Gradnje

30 LET DELA

Franc KOTNIK, ml., GO Mislinja
Leon KRAMLJAK, GO Radlje

Naš obraz

Terezija Kavčič iz Mislinje je pred dnevi slavila svoj 79. rojstni dan. Izhaja iz družine, kjer so bili doma gozdni delavci, pa tudi sama je veliko delala po gozdovih. »Čeprav je bilo težko delo, pa je bilo tudi lepo,« nam je zaupala in povedala ob srečanju z njo. Tudi danes, ko živi pri svoji nečakinji, še poprime za vsako delo, le to jo jezi, da ji je opešal vid. Spomine na svojo življenjsko pot pa vedno rada pripoveduje. Foto: F. Jurač

RAZBOR DANES IN NEKDAJ

Vedno, kadar se vračam v Razbor, mi spomini pohitijo tja v zgodnja otroška leta, ko sem pričel obiskovati razborško šolo in začel spoznavati Razborčane in svoje sošolce, s katerimi sem pričel skupaj hoditi v šolo. Razbor je bil že takrat, v mojih šolskih letih, kljub temu, da je bil eden izmed najbolj oddaljenih in težko dostopnih krajev v območju Slovenj Gradca, zaveden slovenski kraj. Bil je samostojna občina, fara, ter enorazredna osnovna šola z osmimi oddelki, ki pa so bili vsi v enem učnem prostoru. Sedež občine in občinske pisarne je bil pri kmetu Vrhovniku, ker je bila domača hči Terezija Podstenešk občinska tajnica, župan pa je bil v mojih šolskih časih g. Ivan Knez, ali po domače Skobir, premožen in razgledan kmet iz zgornjega Razbora. Ko so mene vpisali v šolo v Razboru, to je bilo šolsko leto 1931–1932, je bil učitelj v Razboru g. Edvard Pitamic, župnik pa g. Karel Lamprecht. Oba sta bila doma iz Primorskega. Učitelj g. Pitamic je bil malce čudaški človek, vendar smo ga otroci radi imeli, ker nam je večino časa pripovedoval zgodbe in jih obenem risal na tablo. Bil je zelo nadarjen risar in znal je zelo lepo igrati na violino, s katero nas je spremljal pri petju. Spominjam se, da nas je učil koroške narodne kot: »Gor čez izaro« in pa »Tam, kjer teče bistra Zila«. Te pesmi me še danes spominjajo na moja prva šolska leta. Učitelj Pitamic je ostal v Razboru v službi samo dve leti. Zaradi svojih naprednih idej se je zameril šolskim in cerkvenim oblastem in so ga leta 1933 odpustili.

V tistih časih je bil obvezen na vseh osnovnih šolah verski pouk, in sicer dvakrat tedensko. Pri nas je bilo to v torek in v petek po eno uro. G. župniku Lamprehtu se je učitelj najprej zameril, ker mu je nekaj oporekal. Spominjam se še, ko sta se sprla v razredu, vpričo nas učencev, in da bi mi ne razumeli, sta govorila po italijansko, kar sta oba dobro znala, in je bilo to za nas, ki smo znali samo po »razborško« govoriti, pravi dogodek. Kmalu nato je bil učitelj Pitamic ob službo, vendar je še ostal v Razboru do pričetka vojne, gostoval je pri kmetih, in obiskoval svoje učence, ki so se mu priljubili. Med vojno so Nemci tudi njega izgnali nekam v Srbijo. Po vrnitvi po vojni je še nekaj časa honorarno delal za slovenjegraško ljudsko knjižnico. Pokopan je na pokopališču v Šmartnem. Ko pridem v Razbor, in se spomnim mojih prvih šolskih dni, se vedno spomnim tudi na njega.

V Razboru smo bili potem eno leto brez učitelja. Leta 1934 pa je prišel k nam učitelj g. Avgust Zidar, in pri njem smo potem večina nas, moje generacije dokončali razborško »visoko« šolo.

Župnika g. Lamprehta je zamenjal nekako istega leta g. Anton Oblak in njega je med vojno čakala ista usoda kot vse zavedne slovenske duhovnike, da je moral v izgnanstvo. Po vrnitvi je ostal v Razboru še do leta 1950,

nato pa ga je zamenjal g. Jože Toplišek, ki pa je leta 1957 umrl in ostal za vedno na Razboru. Od takrat tudi nima Razbor več stalnega župnika.

Kdor je na Razboru preživel svoja otroška in šolska leta, se danes, ko se vrača v Razbor, čudi spremembi kraja in okolja. Namesto starega šolskega poslopja, zgrajenega nekje v drugi polovici prejšnjega stoletja, stoji sedaj moderna šolska zgradba, ki spominja bolj na planinski hotel, kot pa na hram učenosti, in se lepo vklaplja v okolje. Na kraju kjer je stalo staro župnišče pa je sedaj lepo asfaltirano športno igrišče za razborško mladino. Tudi pokopališče, kjer počivajo naši predniki, je na novo urejeno in obdano z obnovljenim obzidjem.

Da bi si te razlike in pa napredek kraja Razbor lažje predstavljali, objavljam dve sli-

ki posneti v časovnem razdobju približno pol stoletja.

Središče kraja so bili vedno šola, cerkev z župniščem in mežnarijo, gostilna in čevljarstvo pri Pečolarju, kmetija pri Žuželu in pa pri Lipšu, ki je bil mali kmet in krajevni krojač. Med vojno je pogorelo župnišče in pa Lipševa domačija, Pečolarjevi so si zaradi razvoja turizma zgradili novo, sodobnejšo gostinsko in stanovanjsko hišo, tako da sta od starega Razbora ostali edino še cerkev in mežnarija.

Tudi stara Pečolarjeva hiša, ki je bila dolgo let pred in po vojni središče vsega razborškega družabnega in političnega življenja še stoji kot nema priča časov, ki so minili.

Razborčani so se v časih mojih šolskih let vedno delili med »zgornje« in »spodnje«, kar se še dobro spomnim, ker smo tudi mi otroci na ta način vodili naše šolarske bitke. To se je navadno dogajalo na Žuželovem hribu, ki je bil nekako središče bitke. Če so zmagali spodnji, so zgornji bežali proti Grbišniku, če pa so zmagali zgornji pa spodnji proti

Kraj Razbor danes in pa pred dobrimi 50 leti. Razlike so očitne, čeprav je v časih tu živelo mnogo več ljudi kot pa danes. Na starem posnetku se vidi svatovski spreved posnet pri Končevi kapeli. Po poizvedbah pri starejših Razborčanih je to Elbarča ohcet, ko sta se ženila Elbart in Kavnikova Gela. Družica je bila Zapeška Tončka, camar pa Kavnikov Anza. Če so podatki nenatančni, se opravičujem.

Foto R. R.

(Nadaljevanje s 7. strani)

Ronetu. Še bolj dosledno so se tega pravila držali starejši fantje in dekleta. To se je videlo ob nedeljski maši pred cerkvijo na »sejmišču« kot smo pravili, in še sedaj pravijo prostoru pred cerkvijo. Spodnji fantje so se zbirali navadno pri farovski kašti, ki se še dobro vidi na stari sliki Razbora, zgornji pa pri mežnariji. Ravno tako je bilo potem tudi po maši pri Pečolarju, kamor so vedno zavili na pogovor in okrepčilo. Večkrat je prišlo do spora in tudi tepeža. Takrat so pravili, da so bili posebno bojeviti iz zgornjega Razbora Krivonogovi, iz spodnjega pa Kavnikovi fantje. Navadno jih je pomiril že sam gostilničar

g. Pečolar, ki je bil zelo gibčen in energičen in je marsikatero razgrajajo sam obvladal. Vendar pa to ni oviralo fantov in deklet, da si ne bi bili poiskali svojih izvoljencev v zgornjem ali spodnjem Razboru.

Tisti, ki smo hodili v Razboru še v staro šolo, se še vsi dobro spominjamo širokih lesenih stopnic, ki so vodile do edinega prostora, kjer se je vršil pouk za vse oddelke, dopoldne za 3. in 4. oddelek, popoldne pa za 1. oddelek. Veliki prostor je ogrevala mala železna peč, ki pa nam je dajala premalo toplote v mrzlih zimskih dneh, ko smo prihajali mokri in premrznjeni v šolo. Iz šolskih oken se je dobro videlo na obe glavni poti ki sta vodili do Razbora. Od tam smo potem med šolskim

odmorom opazovali vse, kar je prihajalo v Razbor, od svatovskih do pogrebnih sprevodov ter do raznih ljudi, ki jih je pot zanesla v Razbor.

Po teh poteh so potem leta 1941 prišli Nemci v Razbor, prišel je nemški učitelj v SA uniformi, odhajali pa naši ljudje v izgnanstvo, odhajali smo mi, nekateri prisilno mobilizirani v nemško vojsko, drugi v partizane. Nekateri smo se potem po isti poti po vojni tudi vračali, za nekatere pa ni bilo vrnitve.

Naj bosta ti dve sliki v spomin na Razbor vsem tistim, ki so nekaj tu živeli in obiskovali razborško šolo in vabilo da bi se vedno radi vračali v rodni kraj.

Rudi REBERNIK

Pot v neznanu

Za nas Slovence v hudih časih 1949 ali 1950, točne letnice se ne spominjam, vendar ta ni toliko važna, me je pot zanesla v Črno na Koroškem. Lastnega prevoza (motorno kolo) vedno nisem imel, sem pač koristil vlak iz Dravograda v Prevalje, naprej pa avtobus, če sem ga seveda ujel ali pa »avtoštop« pri dobrih rudniških šoferjih. Po opravljenem delu sem šel na trg v Črni in opazil tovornjak zasebnega avtoprevoznika Srečka S. iz Dravograda. Presrečnega sem se počutil, saj sem bil prepričan, da bom kaj hitro prišel nazaj v Dravograd in naprej po drugih opravkih.

Pristopil sem k šoferju Srečku in ga vljudno poprosil, če se lahko z njim peljem domov v Dravograd. Srečko je bil veseljak in zgovoren možak, pripravljen pomagati slehernemu, če je le mogel, tokrat pa je bil redkobeseden in na moje začudenje je komaj odgovoril, da pelje do Prevalj in da naj vprašam za prevoz »onega tam, ki spremlja avto« oboroženega miličnika. Na tovornjaku je bilo naloženo nekaj starega pohištva in druge ropotije. Miličnika sem poznal, je bil starejši občan Črne in bil je pripravljen, da me sprejme v kabino. Tako smo se odpeljali proti Mežici.

Ko se pripeljemo v Mežico, pred takratno nižjo gimnazijo, je miličnik ukazal šoferju, da vozilo ustavi in ga počaka. Srečko je ostal v avtomobilu, vendar ni spregovoril niti besede. Bilo mi je zelo nerodno, zakaj »pase mulo«, zato tudi jaz njega nisem ogovarjal. Vendar to stanje ni trajalo dolgo. Miličnik je pripeljal mlado čedno dijakinjo iz šole. Oblečena je bila v črni klotasti plašč, v roki je držala aktovko in mlo jokala. Takoj sem izstopil iz kabine jo kolikor toliko tolažilno vprašal, zakaj joka. Nekaj časa ni hotela odgovoriti, potem je bruhnila v glasen jok in glasno izjavila: »Saj sami dobro veste, zakaj jokam, zato ker nas selite.«

Razpoloženje se je spremenilo v ogorčenje in jezo nad tem, kaj se dogaja v tej ponosni in narodnostno zavedni Mežiški dolini. Zahvalil sem se za prevoz do Mežice, pograbil nahrbtnik in vzel pot pod noge proti Prevaljam.

V zaselku izven Mežice, pravijo mu Senča ves, so mi povedali, da ta dan selijo obmejne

posesnike ob meji med Homecom in Jamnico: Koroša, Pludra, Strmca in Kralja ter Jamnikove iz Jamnice (ki pa so z vsem odšli čez mejo ponoči).

Dijakinja, ki jo je pripeljal miličnik, kot sem pozneje izvedel, je bila hčerka Koroševih, ki se je morala priključiti transportu v Prevaljah. V Prevaljah je čakal dolgi transport, nekaj osebnih vagonov, nekaj tovornih, ki so bili namenjeni za živino. Po nekaj zapletih je vlak odpeljal proti Mariboru ter v vmesnih postajah pobiral nesrečnike, katerih »smer prisilnega potovanja« je bila pot v neznanu — nekam na Kočevsko.

Vzrok izselitve in zaplemba premoženja je bil sicer po nepotrjenih izjavah takrat: sodelovanje s sumljivimi osebami in naši družbeni ureditvi nevarnimi prehajalci državne meje, ki so baje hodili k dr. Flisu si popravljat zobe, so pa bili agenti OZNE, ki je s svojimi sodelavci »študenti« skonstruirala proces, zaplemo premožnih posesti in pregnanstvo v to nesrečno Kočevsko. Čez eno ali dve leti sem šel po opravkih v Javorje pri Črni na Koroškem k Dretnikovim. Pot po bližnici je bila precej strma, sem pač hodil počasi in si ogledoval ozko dolinico tja proti Ludranskem vrhu in Peci, ob tem pa nisem bil ravno pozoren na dvorišče Dretnikovih. Ko stopim na dvorišče, se naenkrat iz oči v oči pogledava z mladim čednim dekletom, ki se kot blisk obrne in steče proti gospodarskemu poslopju in naprej. Bil sem presenečen zaradi takšnega srečanja. Dretnikova družina je bila znana kot zelo napredna in gostoljubna. Dobro sem jih poznal. Začudilo me je takšno srečanje in sem po običajnem pogovoru vprašal, kdo je ta deklica, ki je zbežala, ko sva se srečala. Odgovora nisem dobil. Mislil sem, da so preslišali ali podobno. Med tem, ko sem opravljal delo, so dekleta našli in se pogovorili z njo. Ta deklica je bila dijakinja, ki jo je pripeljal miličnik iz mežiške nižje gimnazije. Bila je s starši izseljena na Kočevsko. Za puznike je pobegnila iz prisilnega bivališča in prišla obiskat stare starše babico in dedka ter tete k Dretnikovim. Mama deklice je bila Dretnikova hčerka in se je poročila na Koroševo. Babica in tete so ji komaj dopovedale, da nisem noben OZNOVEC in da sem prišel opravljal pač svoje delo, ki ga opravljam po Koroškem in sem ga tudi takrat, ko sva se prvič srečala v Mežici.

Kmetije, od koder so jih selili, so bile trdne in napredne kmetije, zavedni Slovenci in

Korošci. Takratni oblasti pa takšni in podobni niso bili preveč po volji in bili so napoti organiziranju kmetijskih obdelovalnih združenj — skupnega boljševističnega kotla, kjer se je začelo načrtno uničevanje zasebnega kmetijstva. Živino je pobralo odkupno podjetje. Na Jamnikovo na Jamnici se je vselila enota KONJ iz bližnje karavle ter gospodarila z bogatimi dobrinami iz hleva in kašč Jamnikovih. Pohištvo so razvažali po potrebi na vse strani. Novo kuhinjsko pohištvo iz naravnega smrekovega lesa se je našlo pri starih enega zelo znanega OZNOVCA v naselju ene naših lepih slovenskih dolin. Pravijo, da je bilo vrnjeno, vendar ne bi mogel verjeti.

Od poti v neznanu je minilo veliko let. Časi so se spreminjali in z njim tudi ljudje. Skušajo se prilagajati razmeram in urejati življenje željam in zmožnostim. Tudi Šentanel, iz katere fare so bili in so sedaj ti kmetje, se je začel urejati in s pomočjo koroškega gozdnega gospodarstva ukvarjati s kmečkim turizmom.

Na letališču v Turiški vasi pri Slovenj Gradcu je bil kmečki praznik. Na to privedev so bili povabljeni kmetje, ki se ukvarjajo s kmečkim turizmom iz cele Koroške — tudi šentanela, med njimi kmet p.d. Pečnik. Ob letališki hali so bile razpostavljene živopisne in okusne stojnice s še okusnejšimi dobrotami. Ob ogledovanju stojnic sem opazil mlad kmečki par, ki spretno streže gostom in se pogovarja v pristnem koroškem narečju.

Gospodinja se mi je zdela nekam znana in sem jo ogovoril. Ko mi je odgovarjala, sta se srečala najina pogleda, malo je zardela, malo zajecljala: »A vi ste tisti gospod, danes se pa srečava tretjič.« Oba sva se zasmejala in hitro sem jo povprašal, če ne bo spet zbežala. Rekla je: »Ja, danes pa je vse drugače.« Po krajšem kramljanju mi je predstavila moža, povedala, kdaj so se vrnili, da se je poročila na Pečnikovo kmetijo, kjer kmetujeta po svojih močeh, zraven pa se ukvarja s kmečkim turizmom.

Po 10 ali 14 letih so se vrnili na Koroško. Če sem se zmotil, naj mi prizadeti oprostijo. Prekletstvo Kočevskega pa je verjetno ostalo v njih, in se verjetno ne da pozabiti.

Pot v neznanu se je za Koroševo deklico, sedaj Pečnikovo gospodinjco, še kar srečno končala. Kako pa se je za mnoge, pa se sedaj odkriva.

Jože BERCE

JAZ SEM PA TAKO SAMA S SVOJIMI ŽIVALMI

Veliko je danes kmetij, kjer se še kot že ugašujoče lučke trudijo z delom stari ljudje. Neradi zapuščajo kraj, ki jim je izpil moči, kjer so pustili mladost. V krvi jim je to, kar so se naučili! Tako bomo sedaj spoznali staro mamo, ki je ovdovela, otroci pa so odšli v mesta. Spoznajmo njeno pot in se zamislimo kako bo, ko bomo mi stopali na to stezo življenja!

Neža se je na postelji težko prevalila na bok in postelja je zaškripala pod njeno težo. Z motnimi očmi je pogledala na uro: »O, že sedem je. Vstati bo treba. No, saj nimam koga, ki bi mi ukazoval, kdaj naj vstanem, vendar kravica, muček, kuža, in v hlevu prašiček ne poznajo urnika. Kadar zahtevajo hrane, jim jo pa moraš dati.« Stežka je vstala. Spet se je oglasila bolečina, ki jo je obiskovala vsako jutro.

Rahel stok se ji je izvil iz prsi. Strah jo je postalo. »Kaj, če nekega jutra več ne bom mogla vstati, kaj bo z živalmi? Saj so le še edine, ki je niso zapustile? Pa pravijo, da živali človeka ne razumejo. O pa še kako!

Samo prisluntni jim je treba in pogledati v oči in takoj opazi njihovo ljubezen do človeka, kar pa današnji nori svet tega več neče videti. A kaj si hočem, stara sem in osamljena!« Pogledala je na fotografijo na steni, ki si jo je obesila nedaleč proč, da je lahko vsak večer, ko je molila ave marijo gledala obraz ljubljenega moža, ki jo je že zapustil pred leti. Otroci: Tine, Marjanca, Klemen so pa že vsi odšli v mesta. Res, vsi ji pravijo in jo vabijo: »Mati prite k nam! Kaj se boste ubijali na tej freti, saj imate samo delo in nič drugega.« Lahko jim je to reči, ko ne vedo, od kod pride mleko, mast, krompir, fižol. Kako radostno ga bašejo v vrečke, kadar jo obiščejo. »O mama, sedaj nam pa ne bo

dolgo treba v trgovino, ko ste nas tako obogatili.« Ponovno je pogledala na drugo fotografijo. To je bila poročna fotografija. Smejoče se dekletke z nageljnomo v laseh.

Da, to je bila ona s svojim Lojzkom. On pa je imel širok trak za klobukom. Takrat je bila navada, da so ženi imeli za klobuk trak. Resno je gledal s slike in se zavedal njunega skupnega koraka. »Oh, ti moj dragi mož!« je vzkljnila »saj je že preteklo več kot 50 let, ko si me zapustil.

Ko so te odnesli, so za tabo odšli vsi moji, kot da bi se v naš dom naselila kuga, da v njem ni več prostora za življenje. »Dolgo, dolgo sem sama brez tebe! Sedaj sem pač podobna kamnu na cesti.« In z dlanjo si je obrisala solzo, ki je zdrsnila po prezgodaj ostarelem licu. Stopila je do okna in ga na stežaj odprla, da je jutranji zrak zavel po sobi. Globoko je vzdihnila sveži jutranji zrak, da jo je zaskelilo v pljučih. Jutro pa je bilo tako sveže, tako lepo, da je pregnalo njeno bolečino in za trenutek napolnilo z lepim že davno pozabljenim hrepenenjem. Morala se je nasmešiti in za trenutek se ji je zazdelo, da je še preporna mladih moči. Tam na sosedovi njivi je zagledala sosede, ki so orali krompir. Sin je vozil velik rdeč traktor, ki se ji je zazdel kot ogromna kobilica. Oče je opazoval s konca njive, kako jim lepo napreduje kmetija. Morda bi še dolgo vse to opazovala, če se ne bi v hlevu oglasila krava.

Živali so lačne, zato se je takoj napolnila v hlev. Stopila je v hlev. Duh po gnoju ji je stopil v nos, nekaj časa je vse to gledala in rekla: »Odkar pri nas ni več očeta, ni ničesar več. Sama sem za vse.« Bridkost jo je hudo stisnila v svoj objem. Krava jo je sočutno gledala, kot da bi razumela njeno

bolečino. Kruljenje se je oglasilo iz svinjaka in jo prebudilo iz razmišljanja: »Lačen je že revček«, si je rekla in pohitela s krmiljenjem živali. Tudi prašiču je dala jesti in ga opazovala, kako je z rilcem iskal boljše hrane. Ko je položila v jasli sena, je tudi krava pričela poželjivo jesti. Nato je vzela krtačo in z enakomernimi potegi pričela gladiti kravo.

Krava ji je naslonila glavo na roko češ: »Le daj, to mi prija!« Nato je še krava dvignila glavo: »Le počakaj, tudi pod vratom te bom počistila, da ti prah ne bo delal preglavic.« Nato je šla po koruzo, jo nasula kokošim in jih opazovala, kako so hitele požrešno zobati zrnje. Pri nogah je občutila, da se ji nekdo dobrika. »Oho, kje si se pa ti potepal«, je pokarala mučka, ki se ji je ves moker dobrikal. Si pa že bil kje na nočnem svatovanju, sedaj si pa lačen, da bi volka pojedel ali ne?« mu je rekla. »Tu imaš mleko, sicer se te tako ne znebim. Hvala Bogu, da naša kravica da mleka za nas vse.« Stopila je iz hleva.

Zunaj se ji je že od daleč dobrikal kuža. S pasjo vdanostjo jo je gledal in čakal, kdaj bo on na vrsti za hrano. »Tudi ti dobiš, ne boš izostal. Saj si priden, da mene in ostale živali pridno varuješ, da se ne kakšen tat prikraide.« Nalila mu je mleka in še nadrobila kruha, ki ga je imela od včeraj.

Kuža je mahal z repom ter pridno mlaškalo mleko. Skoraj utrujena je prišla iz hleva. V kuhinji je zakurila štedilnik, pogrela včerajšnjo hrano, da ne bi šla v nič in zajela z žlico prestan krompir. Zvon iz farne cerkve je zazvonil. »Menda ja ne zvonijo kakšnemu mrliču?« Zvonilo je drugače kot jutranjico. »Ja, ja, nekoč bo pa meni, osamljeni starki, zapel zvon. In ko bodo otroci zvedeli, da me ni več, bodo pač rekli, naša mama se je razdajala za nas, za zemljo, katere pa mi nismo razumeli, in smo jo zavrgli. In to je velik greh, ki nam ne bo odpuščen.« Zvonenje je počasi utihnilo in dan se ji je pričel enako kot vsi drugi. Delo doma, košnja z že zarjavelo koso, nabiranje listja za steljo. Miha, berač, ki se premika od kmeta do kmeta, ji je nasekal drva za zimo. Tega pač več ne zmore sama. »Hvala Bogu, da vsaj še on nas starce razume, mladi nas tako ne več.«

Tako poteka mnogim starim, osamljenim ljudem jesen življenja. Veliko jih živi po naših propadajočih kmetijah. Radi bi obdržali svoje imetje, trudijo se, a žal življenje se jim izteka, tih klonijo k materi zemlji kot jesensko listje, ki se parkrat zavrti v vetru in pada na mater zemljo. Tako se tudi naši dnevi iztekajo in gredo v nepovratnost.

Viktor LEVOVNIK

»Po krivici obrekovana«

Bilo je v času košnje, julija 1965. Takrat še niso brneli stroji po naših travnikih, ampak se je še vedno kosilo s koso, še si slišal petje koscev in grabljic.

Tisto leto smo se zbrale grabljice v Knežarjevih lokah, delale smo, da je pot tekla po obrazu, zvečer po končanem delu, pa smo sedli za veliko kmečko mizo. Po končani večerji smo še malo posedeli in poklepetali. Med grabljicami je bila tudi mati šestih otrok. Njena usoda je bila zelo trnjeva. Ne vem, zakaj so to mater hudobni ljudje zelo grdo obrekovali, če ravno je bila skrbna mati in dobra žena.

Malo smo se žene nacukale domačega moža, ker takrat še ni bilo toliko drugih pijač. Žene so se vračale domov, ta mati pa je med potjo domov šla preko Zapečnikovega gozda. Tam na skalo pod daljnovidom se je vsedla in mislila na usodo življenja, kaj neki se je pregrešila, da jo ljudje tako slabo sodijo in

že vzdignila grablje, da se obesi na žico in naredi vsemu konec.

Tedaj pa se je spomnila, da jo doma čaka priden mož in šest otrok. Bog je pravičen in ve, da je po krivici obrekovana.

Dala je grablje nazaj na ramo in odhitela domov. Za domačo mizo je sedlo vseh 6 otrok. Oče je najmlajšemu, dve leti staremu sineku lupil krompir v oblicah, zraven pa je bilo domače kislo mleko.

Takrat se je mati zamislila: »Le kaj bi pomgalo, če bi si bila vzela življenje. Šest otrok bi postale sirote brez mame!« V dobrih 15 let, ko se je vse na dobro obrnilo, je dokazala, da uboga žena oziroma mati ni bila nič kriva. Vem, da je tistega usodnega dne Bog posegel vmes, da si nisem vzela življenja. Otrokom, ki so odrasčali je vedno govorila, da se naj ogibajo hudobnih ljudi. Življenje jo je krojilo in naredilo za odlično ženo, ki ni nikoli klonila.

Štefka MELANŠEK

CVETLIČARNA ANJA V ŠMARTNEM

Meseca avgusta letos je Marija Žolger iz Šmartna lepo uredila cvetličarno v tamkajšnji mrliški vežici. Cvetličarna je dobro založena z svežim cvetjem, po naročilu izdelujejo vence, šopke in razne aranžmaje. Novost cvetličarne Anja pa je tudi v tem, da na željo uredijo tudi grob ter dajo na posodo tudi orodje.

F. J.

VOJKO S PSOM KIROM JE BIL NAJBOLJŠI

Na Prevaljah je bilo 5. državno prvenstvo vodnikov službenih psov. Prvenstva se je udeležilo devet slovenskih uprav za notranje zadeve in posebne enote slovenske policije z 18 vodniki in njihovimi pasjimi varovanci. Na prvenstvu so zbirali točke v sledenju, obrambi in napadu, poslušnosti ter obrambi in napadu z rokavico. Največ uspeha je imel in hkrati postal tudi državni prvak Vojko Spevan s psom Kirom (na sliki) iz UZN Maribor, drugo mesto si je priboril Matija Bradač iz UZN Novo mesto, tretji pa je bil spet Mariborčan Stanko Kapun. Ob sklepnih prireditvi, katero si je ogledalo preko tisoč obiskovalcev, pa so sodelovali še vodniki službenih psov avstrijske carinske straže ter zasebna šola Irko, Kinološko društvo iz Slovenj Gradca pa je predstavilo različne pasme psov.

F. Jurač

SPOZNAVAMO PRETEKLOST

Srečko Uršej, drugi z leve, je bil zmagovalec v gozdarskih veččinah na srečanju v Zgornji komisiji, foto F. Jurač

Srečanje družin v komisiji

Člani Turistično-olepševalnega društva v Mislini so bili vsa leta doslej izredno delavni, saj so pripravili vrsto prireditiv, med katerimi naj omenimo oglarske večere na Pirševem domu. Tudi letos so na pobudo predsednika društva Rudija Krebla priredili v Zgornji komisiji v Mislinjskem jarku srečanje družin, ki so tod nekdaj živele. Srečanja se udeležilo okoli 30 družin stare in mlade generacije, namen srečanja pa je bil predvsem v tem, da bi tako stari in mladi podoživljali svoje spomine na otroštvo in na življenje v teh krajih.

Ob srečanju v zgornji komisiji pa so pripravili bogat in zanimiv kulturni program: gozdarji iz Mislinje so izvedli tekmovalne v gozdarskih veččinah in pri tem prikazali, kako so nekdaj v pohorskih gozdovih sekali in spravljali les. Izvedli so tudi razne družabne igre, pripovedovali skeče in druge zanimivosti iz svojega trdega pohorskega življenja. Seveda pa na srečanju ni manjkalo veselih pohorskih godcev in veselega harmonikarja Draga Tisnikarja. Odslej bo to srečanje tradicionalno.

F. Jurač

Takole so se pred Saitlovo domačijo v Zgornji komisiji zbrale družine. Bilo je lepo in enkratno. Foto: F. Jurač

Tudi Karolina Kos in njen vnuk Klemen Pogorevc iz Doliča pri Mislinji sta letos pridno nabirala gobe. Če sta le imela čas, sta skočila v bližnji gozd, kjer ni bilo treba posebej iskati gob, košara je bila hitro polna. Tudi tega velikana (na sliki) sta našla tik ob poti, ko pa sta ga doma stehkala, je »jurček« tehtal kar 1.480 gramov. — Foto: F. Jurač

Dopisujte v glasilo

Pri Laukovih v Trbonjah že nekaj let pridelujejo semenski krompir. Za to delo je treba vložiti veliko truda, pridelek pa je odvisen tudi od vremenskih razmer čez leto. Kljub letošnji suši so na Laukovi kmetiji s pridelkom zadovoljni. Potem, ko so krompir spravili z njive, so pri Laukovih morali kar takole sortirati krompir. Foto: F. Jurač

PICA VELIKANKA NA ROGLI — V čudovitem zavetju stoletnih pohorskih smrek so se v turistično-rekreacijskem centru na Rogli odločili, da bodo za slovo od poletja pripravili in spekli doslej največjo pico. To jim je tudi uspelo, saj je pica merila 34 kvadratnih metrov, njen premer pa je bil 6,5 metra. Testo za pico so zamesili iz okoli sto kilogramov moke, za nadev pa so

uporabili 20 kilogramov šunke in prav toliko sira in gobic, pri polivanju pice pa so porabili 15 litrov omake. Na posebno pripravljenem pekaču so pico pekli na zunanjem ognjišču, pri čemer pa jih je oviralo nekoliko slabo vreme, vendar tako gostinske delavce na Rogli kot tudi obiskovalce ni posebej motilo, saj vedo, da se vreme v tem času v teh krajih začne kujati. F. Jurač

Sto ljudi, sto čudi

Tako se glasi pregovor. Tisti, ki si služi kruh med ljudmi, dobro shaja le, če se poglubi v značaje in navade posameznikov. Kako bo znal z njim komunicirati, takšen uspeh bo požel, in kako bo vedno priljubljen. To velja še posebno za zavarovalne zastopnike. Če dobro poznajo navade svojih strank, lahko z njimi dobro shajajo.

Na terenu naletiš na gostoljubne ljudi, ki uživajo, če ti postrežejo in če vidijo da si tega potreben in vesel. Zopet pri drugih ne dobiš ničesar, pa če si še tako potreben vsaj kakšne malenkosti, razen če jim plačaš. Nekateri ti razkažejo svoje imetje in če jih pohvališ, dobiš od njih vse. So ljudje, ki ti pustijo drobiž, ki bi ga moral dati nazaj, za napitnino, drugim ga moraš vrniti do zadnje pare. Strastno ga preštejejo. Paziti moraš, da jih ne ogoljufaš niti za eno paro, sicer te bodo imeli za nepoštenjaka. So ljudje robati, ki odbijajo na prvi pogled, a kmalu spoznaš v njih dobričine. Drugi so priliznjeni, sladkega govorjenja, v duši pa zahrbtni, paziti se jih moraš! Uživali bodo, če ti bodo kje škodovali. Zopet so ljudje, ki radi govorijo, se šalijo, drugi so tihi, vase zaprti, ni jim do besedičenja. So ljudje, ki razumejo šale, niso zamerljivi, medtem ko nekateri zamerijo vsako besedo, ki je izrečena neprevidno, če tudi za šalo. Lahko se jim zameriš, da ti zlepa ne bodo odpustili. Drugi

Rože izginjajo v noč

Noč — jasna in topla — vsa poletna, spokojno prekrije dolino. Mežikajo zvezde na svodu in zadnji krajec počasi pluje v zaton. Redka so okna z medlo svetlobo. Dolina počiva. Nekam znana senca je hušnila v noč. Zamudil se je fant pri dekletu, le kdo bi mu zameril.

Vse se vidi, vse se izve, vsi se poznamo, včasih celo preveč. Ničesar ni moč skriti v tej naši ljubi dolini. Ne ljubezni, ne bogastva, ne revščine, ne stranpoti, ne sovraštva, ne nevoščljivosti. Potrpljenje je »božja mast« in prav ta rek nas največkrat rešuje.

A zmeraj, veste, ni noč spokoja. Parkrat na leto se tudi v naši dolini odločimo noč preživeti v družbi z znanci in prijatelji, ponavadi začeni z gasilci, pa s pevci, pa z »olcarji«, pa spet z gasilci in še z kom. Tradicija je že taka, da so to ponavadi prijetne in burne veselice s številnim obiskom in prav je tako.

Večer z mladimi pevkami v Šmiklavžu

Še se najdejo mladi ljudje, ki izkoristijo kakšen dan počitnic za duhovno poglobitev. Nečesa podobnega sem se udeležila tudi sama z mojo Katjo in Markom. Obiskali smo skupino mladih pevk zbora župnije Stari trg pri Slovenj Gradcu. To so bile deklice skrbnih staršev, ki se zavedajo, da počitnice niso le čas lenuharjenja in brezdelja in so za dva dni zaupali svoje deklice katehetu, vzgojiteljem, pa tudi obiska staršev ni manjkalo. Preživljali so prijeten vikend. Otroci so pomagali pri raznih pomožnih delih, in se tako učili solidarnosti. Na takih srečanjih je dodatna privlačnost še planinski pohod, včerajšnji je

govoričijo nepremišljeno, ne zavedajo se, kaj govorijo, da s tem lahko koga prizadenejo. Tudi te moraš poznati, da si prihraniš slabo voljo ali celo jezo. Tak je bil moj znanec iz vojnih dni. Poznejša srečanja z njim so bila zelo smešna. Ko sem ga službeno obiskal, zaradi zavarovanja hiše in mu izračunal plačilo premije, mi je dejal, da mu naj zaračunam manj, ker sva vojna znanca, da mi bo pa zato prinesel mošta. Seveda mu nisem mogel ustreči, mošta pa sem itak imel doma dovolj. Dolgo ni mogel razumeti, da se pri taki stvari ne da glihati kot na sejmu. Preselil se je v Velenje. Da uredim zavarovanje, sem ga moral iskati v Velenju. Ko sva sedela v hiši, mi je prinesel steklenico vina, pa mi ni ponudil in nalil kozarca, da je ostala nedotaknjena na mizi. Nato je zaklical v kuhinjo ženi, češ naj mi kot vojnemu kolegu prinese kosilo, bilo je ravno opoldne. Branil sem se, češ, da me kosilo čaka doma. Kljub temu mi je žena prinesla nekaj jesti. Ko pa sem začel jesti, pa je moj znanec dejal: »Veš pri nas smo imeli in še imamo takšno navado, če je prišel kakšen berač k hiši, je vedno dobil kaj za pod zob.« Ko je videl, da me je nekam čudno spreletelo, se je šele zavedal, da se je zarekel in mi dejal: »Oprosti, da se tako izrazim!« Seveda mu nisem zameril, saj sem poznal njegov značaj in mirno sem jedel naprej. Pijača pa je ostala na mizi nedotaknjena. Kaj bi si mislil na mojem mestu kdo drug, je pa druga stvar. Takšni smo ljudje, različnih navad in značajev.

Jože KRAJNC

»Kdor dela, ta tudi greši«, zopet pravi pregovor in tako grešimo tudi v naši dolini. Poglejmo naslednji primer. Ljudje so pri nas, izgleda, zadovoljni, nekateri celo preveč. Hvala bogu! Kaj pa če si kdo zaželi kakšen spominček ob slovesu? Želje so ponavadi »tako različne«. In na stojnicah in srečelovih ne ponujajo nobenih cvetličnih korit z bujnim cvetjem, s takim, ki ga zna vzgojiti samo skrbna roka, takim ki pade v oči. Skrivnostnemu vsakoletnemu obiskovalcu tako globoko, da se ne more in nemore ločiti od njega. In tako ga, glej ga zlomka, vsako leto v vitanjski gasilski veselici kar sname iz vrtno ograje bifeja g. Tinke Pogorec in odnese s seboj. Za rože ne smeš reči hvala, sicer ne uspevajo. »Ljubitelju« bodo gotovo cvetele nekaj časa, le pogled nanje najbrž ne bo vzbujal pristnega užitka. Gospa Pogorevc pa bo naslednje leto gotovo s težkim srcem okrasila vrtno ograjo. A kolikor jo poznam, vem, da bo storila tako.

Le noč, tisto burno noč, v kateri itak ni spanca, bo preživela ob oknu s pogledom na vrt — mi je zatrdila ob najinem nedavnem srečanju.

Slavko VETRIH

Vlasta Praunseis — mis vitanjske holcarije

Vitanjska holcarija

Turistično društvo Vitanje je letos pripravilo peto tradicionalno holcarijo v Vitanju, ki je potekala od 20. do 22. avgusta. Za prireditev, za katero je vse več zanimanja, so pripravili bogat program. Tako so »Vitanje skozi čas« prikazali na razstavi v Kulturnem domu. V glasbi, petju in humorju so se predstavili domačini, gozdni delavci pa so se pomerili v tekmovanju v gozdarskih veščinah. V Vitanju so se srečali tudi nekdanji Vitanjčani. V sprevedu, katerega so pripravili holcarji, pa so prikazali domačo obrt in kmečka opravila. Ob sklepu vitanjske holcarije pa so priredili veliko holcarsko veselico, na kateri so podelili priznanja za najlepši urejen balkon v letu 1993 ter izvolili »Mis holcarije«. Letos je bila za mis vitanjske holcarije izbrana domačinka, 18-letna Vlasta Praunseis iz Pake nad Vitanjem.

F. Jurač

sebej, če privre iz srca naših najmlajših. Veliko mi pomenijo takšna organizirana srečanja s starši, kajti takšna srečanja niso koristna samo zato, ker udeleženci slišijo veliko globokih misli, duhovnih napotkov, imajo čas za zbrano molitev in premišljevanja, ampak tudi zato, ker se srečajo med seboj in sklepajo prijateljstva, ki so koristna, kjer otroci spoznajo, da je čas najdragocenejši kapital.

Navdušena sem se vrnila, polna razmišljanja tudi o svojih otrocih, o vzgoji tej največji umetnosti ter kako jih čimbolj vključiti med dobre vrstnike in jih na tak način odvrniti od uličnih otrok in televizije, z željo, da bi znala uživati ob preprostih vsakdanjih rečeh v naravi.

Branimira MIRKAC

SPREVODNIK IVO

*Časi so se spremenili,
moral menjati sem službo,
sem za sprevednika se odločil,
med potniki sem našel družbo.*

*Sem vozil se iz kraja v kraj,
v daljna mesta in nazaj,
službo vestno sem opravljaj,
vljudno potnike pozdravljaj.*

*Sem prav vsakemu kasiral,
na znanca nisem se oziral,
vstopat in izstopat sem pomagal,
v prtljažnik kovčke sem nalagal.*

*Sem potnike opazoval,
z obrazov njih življenje bral,
eni srečni nasmeljani,
drugi žalostni, bolani,
zaljubljeni in vsi veseli,
navadno zadaj so sedeli.*

*Za katero včasih sem pogledal,
tega doma nisem povedal,
bil sem zvest kot pač vsi moški,
zmešali me niso joški,
in ne dekleta tujih mest,
ženi sem ostajal zvest.*

*Nekaj let je že od tega,
a vendar se spominjam živo,
kako v polnem avtobusu
sem se potil, sprevednik Ivo.*

IVAN HAMUN

*Tale
ob bobnih
pa je 6-letni
Ulbnikov
Boštjan,
sin znane
Ulbnikove
turistične
kmetije
nad Pamečami.
S sestrami
Vesno in Lidijo
rad takole
igra na bobne.
Foto: F. Jurač*

Kinološko društvo Slovenj Gradec

VARČEVANJE

*Beseda ta je zagonetna,
izgovarja jo navadno tisti, ki je ne pozna,
tisti pa, ki jo v resnici doživi,
želet bi, da besede te sploh ni.*

*Vedno naj varčuje tisti,
ki že v skromnosti živi.
Odpove se naj še temu,
česar že sedaj preveč ni.*

*Vsak dan več je teh ljudi,
ki besedo VARČEVANJE doživi.
Ne varčujejo, da bolje bi bilo,
varčujejo, da nekako »pregurajo«.*

*Nekoč, DAN, TEDEN ali MESEC varčevanja
smo imeli,
a zaradi kratkoročnosti teh akcij nismo uspeli.
Zato najbolje bo, da bi sklep zavzeli,
in 365 dni na leto DAN VARČEVANJA imeli.*

Marija MRAKIČ

Leta 1989 so v Slovenj Gradcu ustanovili kinološko društvo, ki je takrat štelo 16 članov. Danes je v društvu včlanjenih že okoli sto članov. V teh letih po ustanovitvi pa se v društvu že lahko pohvalijo s svojim delom. V spomladanskem in jesenskem času so doslej izšolali že preko sto psov, veliko skrb pa posvečajo reji čistokrvnih pasemskih psov. V lanskem letu so na letališču v Turiški vasi s prostovoljnimi delom in s skromnimi prispevki delovnih organizacij uredili športni poligon za šolanje psov, letos pa so tam postavili in predali svojemu namenu lep dom, na katerega so izredno ponosni. Na sliki: Takšen je dom Kinološkega društva Slovenj Gradec v Turiški vasi. (Foto: F. Jurač)

PESEM, VRISK, DAROVANJE SOČLOVEKU JE BILO NJENO ŽIVLJENJE

To prijazno slovensko mamico sem osebno poznal. Ob njenem slovesu naj izrečem te besede: Kljub trdemu življenju na majhni koči, je znala vedno v srcu ohranjati veselje! Rada je prepevala, rada bila v družbi s sočlovekom. Bila je ljubiteljica planin, prav tako njen že pokojni mož Ivan. Saj ni bilo planine, kjer njegova stopinja ne bi utisnila pečat. Njegovo oko je strmelo iz višev in lepote gora. Preplezal je tudi mnoge planine izven naše domovine, celo Veliki Klek-Grossglockner mu je bil domač. Mnogokrat sta skupaj z ženo Marijo, od katere se poslavljamo, strmela lepote gora, lepote stvarstva! Slovenci pravimo, da kdor ljubi gore, je bližji Bogu in vdan sočloveku. Takšna je bila naša

pokojnica Marija Božank. V 86 letu nas je zapustila. 5. septembra je bila na Uršlji gori maša za njenega moža. Otroci so se udeležili te slovesnosti. Tudi ona je rekla, da pojdem z njimi. Veseli so bili njeni povabila! Nato je dejala, da ostane doma z vnučki. Med mašno daritvijo na Uršlji gori, pa jo je damo nenadoma obiskala sestra smrt. Ko so se njeni vrtili z gore, je bila mama že mrtva. Njene zadnje besede so bile: »Deda, sedaj pa bova skupaj!« Zajokala so srca trem hčeram, 9 pravnukom, in 12 vnučkom, in njeni sestri Franji. Na čuden način si delijo pota naše, slovenske matere, pa vsaka pot je bolečina slovesa!

Viktor LEVONIK

NAJ MU VEDNO ŠUMIJO KOROŠKI GOZDOVI

Prvega marca leta 1923 je prvič pogledal v svet in življenje Jože Gostenčnik, Renerejev Pepi iz Kotelja.

Prav v naročju Uršlje gore je začel dihati vonj koroških gozdov, tam je začel spraševati: Kako se reče tej gori? Kaj živi v gozdovih? Kam pelje cesta?

Skrivnostna cesta življenja ga je prekmalu peljala iz rodne hiše in kraja v neznan mirni svet. Kot letnika 1923 ga je pogoltnil Hitlerjev vojaški stroj. Lahko bi rekli »imel je srečo«, dobil je dopust. Po končanem dopustu je sicer oblekel nazaj uniformo, a odpravil se je v gozdove. Pot ga je začela voditi po slovenskih gozdovih. Z uporniki, borci za osvoboditev je prebrel veliko slovenskih gozdov: koroških, stajerskih pa tudi dolenskih (Grčarice, Jelenov žleb).

Po končani vojni si je malo oddahnil v rodnih Kotljah. V začetku 1948 se je vpisal v gozdarsko šolo v Mariboru, bil poslan v prakso v dolenske gozdove k VI terenski sekciji za urejanje gozdov. Zopet je bredel po Grčaricah, Jelenovem žlebu in drugod. Z novim letom 1949 je bil nameščen pri Gozdni upravi v Dravogradu kot vodja uprave. Sledili so dekreti, kot je takrat pač bilo, in tako je končno več let delal kot revirni vodja pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec v revirju Jazbina. Leta 1956 se je vpisal v dveletno srednjo gozdarsko šolo, jo končal in nekaj let delal pri Okrajni

gozdni upravi kot občinski gozdar v Dravogradu.

Svojo delovno dobo pa je zaključil leta 1978 pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj — gozdni upravi Radlje, kot revirni vodja revirja Dravograd.

Leta 1950 sta si izrekla zvestobo z Jurčkovo Betko izpod Uršlje gore. V dobrem in slabem sta ostala trdna in skupno premagala nemalo težav na poti življenja. Vzgojila sta tri otroke, hčerki Marto in Hedviko ter sina Jožeta.

Od kar je gozdaril, je bil tudi vedno pripadnik lovske družine.

In zadnje poglavje, imenovano tudi tretje življenjsko obdobje: pokojnina, lovska družina mu je bila za hobi in njegova družina varno zavetje. Leta 1988 je dobil pljučnico, operacija je bila izvršena na Kliničnem centru v Ljubljani, trdnega zdravja ni bilo več in v soboto 14. avgusta 1993 ob 11.15 je omahnil v prežgodno smrt.

Njegova življenjska pot dovolj pove, da je bil človek gozdov in takšnega bomo gozdarji ohranili v spominu.

Vemo, da je v njegovi družini nastala turobna praznina.

Ženi Betki, hčerka Marti in Hedviki, sinu Jošku, njegovim vnučkom in drugim sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

ZA KLUB UPOKOJENIH
KOROŠKIH GOZDARJEV
Jure Šumečnik

ELIZABETA RAVNJAK 1897—1993

Živimo z njo, delamo z njo, spremlja nas na vsakem koraku. Vse prepogosto ji zremo v njen blede obraz, vendar je nekako ne moremo priznati kot našo sopotnico skozi življenje. Ime ji je smrt.

Hudo je človeku, ko sliši besedo smrt, še posebno hudo pa je takrat, ko neusmiljeni zakon narave vzame znanca, prijatelja, sosedo, moža, ženo s katero si živel in delal. Ne pomagajo ugotovitve, da je smrt sestavni del življenja ravno tako kot rojstvo. Takšen je zakon narave — tu objokujemo konec življenja, tam za zaprtimi vrati pa se že veselimo začetka novega. Človeštvo je neumrljivo.

Tolaži nas misel, da za vsakim ostanejo njegova dobra dela in lepi spomini nanje. V takem spominu bomo ohranili tudi Ravnjakovo bico, saj je v sebi združevala le dobroto in z njo obdarjala svoje bližnje znanke in prijatelje.

Žalujejo Ravnjakovi otroci, vnučki, pravnuki, žalujemo vsi, ki smo bico poznali in jo imeli radi.

Odrpta dan in noč so groba vrata, al tega ne pove nobena pratka.

Kruto resničnost teh verzov smo spoznali v soboto, 14. avgusta, ko so pri Ravnjakovih želi dozorelo žito. V dopoldanskih urah je v visoki starosti skoraj 96 let, dozorelo tudi telo Ravnjakove mame, in smrt je opravila svojo neizprosno žetev. V sicer kratki, a težki boleznici, je v nenečnem boju z boleznijo klonila v edini izgubljeni bitki v svojem življenju. Ni bilo dovolj naše iskreno upanje, niti vera, ko odpove tudi znanost, da bo čudež vsaj enkrat našel preobrat v boleznici in te otel najhujšega. Odsšla je tja, kjer ni trpljenja, ne gorja in bolečin, pa tudi vrnitve ni. Ostala nam bosta le spomin in spoznanje, da je ne bo nikoli več. Kot sveča je dogorelo njeno delovno in mirno življenje in pridružila se je možu, ki že trinajst let počiva v grobu. Malo je takšnih korenin med hribi Koroške, kot je bila Ravnjakova mama. Srečna je bila na Ojstrici med svojimi hribi in domačijo, ki je ne bi zamenjala za nič na svetu.

Ravnjakovo mamico so domačini poznali kot trdno žensko med polji, živino in svojo družino, za katero je vedno bila sleherna njena skrb, čeprav je bilo življenje večkrat kruto kot radodarno. Ravnjakova mama je dolaz trdnega Pečnikovega — Jazevega rodu s tega konca Koroške.

Večina jih je dočakala visoko starost, Ravnjakovo mamico pa je kljub visoki starosti krasil še veder nasme in bister duh. Življenje z njo ni bilo prijazno. Vendar pa je, kot je sama večkrat povedala, bilo delo na polju zanjo najlepše. Kot drugorojenki izmed sedmih otrok ji je zibelka stekla 1. novembra, davnega leta 1897 pri Martinu na Ojstrici. Leta 1924 jo je zasnubil Ravnjakov Franc in jo popeljal pred oltar, kjer sta si obljubila zvestobo, da bosta s skupnimi močmi premagovala vse težave in ovire na njuni skupni življenjski poti.

Sad njune ljubezni je bilo šest otrok, od katerih sta dva še majhna umrla. V duhu skrbnih staršev in v krščanskem duhu sta vzgajala svoje otroke, ki so odrasli pod njuno streho. V zgodnjem otroštvu vsajena ljubezen do dela, spoštovanje sočloveka, ohranjanje lepih običajev ter plemenitih dejanj so najlepša dota staršev, ki je nihče ne more odvzeti. Je lik domačije, kjer to spoštujemo in ohranjamo. Vse to so potrebovali v zadnjih tednih njene težke bolezni, ko so ji z vso ljubeznijo stregli in negovali. Leta 1941 so se preselili od Jaža na Mežnarjevo. Dolgih 52 let že opravljajo vsa dela v Ojstriški farni cerkvi, od zvonjenja, čiščenja, do pranja cerkvenega veša. Delo je bilo treba opravljati v vsakem času in ob vsakem vremenu. Nešteto krat je morala v cerkev tudi ob hudih snežnih viharjih, mrazu in zametih. Vodo za pranje je morala nositi precej daleč, ne glede na čas in vremenske razmere. Vendar so to opravljali z dobro voljo in v zadovoljstvo krajanov.

Draga bica! — Vsega tega ti ne boš več videla. Kruta usoda je preselila tvojo nit življenja. Za vedno si končala svoj boj. Bila si dobra žena, otrokom dobra in vzgledna mati, babica in prababica osmim vnučkom in desetim pravnukom. Prazno bo brez tebe doma, te praznine ne bo mogel nihče zapolniti. Ostali bodo le lepi spomini nate, na veselo in srečne trenutke, ki smo jih preživeli skupaj s teboj. Ohranili te bomo v trajnem spominu. V miru naj počiva od dela in boleznici izmučeno telo v hladni ojstriški zemlji, gozdovih pod obronki Košenjaka naj ti pojo svojo tiho pesem.

Bolečino delimo s tvojimi bližnjimi in sorodniki. V imenu znancev, prijateljev in krajanov ter v svojem imenu izrekam svojcem in sorodnikom iskreno sožalje.

Ferdo KNEZ

**DOPISUJTE
V GLASILO**

JANKO KRENKER — ČERJAKOV JANČ IZ ZAVRŠ NAD MISLINJO

Poletna pokrajina je eno samo kipe penje svežine in zelenja. Zoreča polja in pokošeni travniki vzbujajo pričakovanje dobre letine. In v to pričakovanje udari boleča vest, da se za življenje v slovenjgraški bolnišnici bori Cerjakov Janč. Toliko dobrih želja za uspešen izid boja že dolgo ni bil kdo deležen. Ne le domačini, vsa Mislinjska dolina, Saleška, niti ne znamo naštetih, kje vse so ga poznali in imeli nanj ne le nepozabne spomine kot dobrega soferja EVROCITYJA, prav gotovo pa kot dobrega muzikanta. Čarobno mu je zapela harmonika frajtonerica, pa klarinet, bariton, klavirska harmonika. Kako je vsakega stiskala bolečina pri srcu, ko so ti instrumenti stali na častni straži nemi — ob urah slovesa ob mrtvaškem odru.

Le malokateremu je dan tak naraven glasbeni talent. Bil je muzikant samouk, ki je vse viže nosil v glavi. Škoda, da niso kje zapisane. Neizmerno sta se nam zamislila skrušena starša mama Vida in oče Janko. V jeseni življenja sta pričakovala vse kaj drugega kot smrt edinca, ki jima je bil ljubezen in opora, veselje in upanje.

Rojen je bil 7. julija 1956. Končana osnovna šola ga je »potisnila« iskati kruh v velenjsko Gorenje.

Uresničil je sen o poklicnem vozniku. Opravil je še potrebno kvalifikacijo in že je bil sofer v Tovarni usnja v Slovenj Gradcu. Koliko kilometrov je ostalo za njim!

Zaradi njegove velike glasbene nadarjenosti smo ga vključili v folklorno skupino Pastirji Kulturnega društva Podgorje, kateri je bil zvest 15 let kot klarinetist. Sodeloval je v folklorni prireditvi »Od vasovanja do ohcetnišeg Mislinjske doline«, na občinskih in republiških folklornih revijah, v zamejstvu, odprtih vratih Slovenj Gradca. 3 leta je imel tudi svoj ansambel »Rudar«. Spremljal je s harmoniko partizanske pesmi moškega pevskega zbora 14. divizije iz Dolica in 9 let sodeloval v ansamblu Darinke Klinc. Na preko 150 ohcetiš je igral.

Še toliko praznih listov je ostalo v glasbeni slikovnici Janka Krenkerja, ki bi jih lahko napolnil z uspehi, saj je tako mlad moral prekiniti zapise. Varljivo nedolžna gladina jezera pod njegovo domačijo ga je za vedno zvalila v smrtni objem. Naših skupnih poti je konec. Vodile pa bodo odslej k njegovemu poslednjemu domu v spominih, k njegovima nesrečnima staršema, dragi Janč. Mirno počivaj v zemlji domači v sozvočju muzike narave, ptičjeva petja in rahlega šentivškega vetrca, ki ti bo odslej pel uspavanko.

Anica MEH

MATIČEVEMU OČETU V SLOVO!

Tam, kjer reka Meža poje svojo večno pesem, stoji njegov dom. Da je bil ljubitelj domače grude, dokazuje, da sta s svojo pridno ženo Antonijo vse prenovila. Leta 1967 je izgubil svojo pridno ženo. Ostal je sam, a ne osamljen. Sinova s svojima družinama so poprijeli za delo, da dedek ni opešal. Lepo je tam, kjer vlada v družinah medsebojna ljubezen in pomoč, kot je bila pri Matičevi domačiji.

Pokojnik Ravec Franc, tako je njegovo ime, je odhajal v častljivi

starosti 85 let. Trdo delo doma, v gozdovih, po tovarnah, celo nekaj časa v Nemčiji, povsod je služil za obnovo svojega doma! Ostal in vedno bo ostal v srcih krajanov. Prijubljen je bil in razdajal se je slehernemu, samo da je lahko človeka osrečil.

Sinova, snahi, vnučki, vnukinja pa bodo pogrešali dedka, ki jim je bil vedno dober!

Viktor LEVOVNIK

FRANCIJU IRŠIČU

klonila otrok, sta posvojila Julando, ki je bila vajina sreča! Pozneje se je Julanda poročila in ko si bil ti tri leta priklenjen na bolniško posteljo, sta ti Julanda in njen mož nudila vso pomoč! Nista poznala mirnih noči. Ko si klical v bolečinah pomoči, je vstal tvoj zet ali Julanda in sta dedka pridno oskrbovala, mu nudila pomoč v zadnjih letih življenja. Tvoja sreča sta bila vnuka Matič in Tjaši. Petnajst let si nosil križ trpljenja. Komaj 64 let si šel in že ostaja prazen dom za teboj in boleč spomin!

Franci! Vsi te bomo ohranili v lepem spominu in vsi bomo tvojim domačim nudili pomoč, tolažbo, posebno ženi Ančki.

Viktor LEVOVNIK

Franci, še danes te vidim! Kadar sva se srečala, si bil vedno dobre volje, včasih tudi malo hudomušen, a v srcu tako bogat!

Zaposlil si se v železarni na Ravnah. Rad si pomagal ljudem. Spoznal si Črešnikovo Ančko in sta se poročila.

Leta 1960 sta si v Št. Naju pričela graditi ljubi domek in leta 1962 sta se že vselila. Ker vama usoda ni na-

MARICA GLAVAR

1962—1993

umrl oče, ko ji je bilo komaj deset let, in družina se je v skromnosti prebijala skozi življenje, kot je vedela in znala.

Ko so ostali doraščajoči otroci, štiri dekleta in en fant, začeli zapuščati dom, je Marici, kot najmlajši, bilo usojeno, da prevzame skrb za dom in bolešno mater. Pred enajstimi leti sta si z Otovim Lekšem začela ustvarjati družino ter načrtovati nov dom, ki sta ga ob pomoči njihovih sorodnikov in sosedov srečno spravila pod streho. Ob trdem delu sta razmišljala o nadaljnjih dopolnitvah in se je že vsa družina veselila vselitve, žal je med te upe in načrte kot strela z jasnega udarila zahrbtna bolezen, in v pol leta uničila srečo v družini, neizprosna smrt je vzela otrokom mater, možu pa ženo in gospodinjjo, od katere smo se vsi z žalostjo v srcih poslovili in jo položili v mnogo prerani grob ravno na Lekšev god.

Ze prej tih in miren dom bo ostal še bolj tih, dokler čas ne bo zacelil ran. Babici in Lekšu naj bodo kot novo upanje v tolažbo tri odraslojoča dekleta. Vsi, ki smo Marico poznali, jo bomo ohranili v lepem spominu.

Vsi njeni.

Ludvik MORI

V četrtek, 15. julija so preniški zvonovi naznanili vsem faranom in njenim svojem žalostno vest, da je v slovenjgraški bolnišnici po kratki in hudi boleznini ugasnilo življenje mladi materi in gospodinjji Marici Glavar. Zaman so se dobri zdravniki in osebe trudili za njeno življenje, smrt je bila močnejša. Ob teh trenutkih se marsikateri ostareli in betezen človek vpraša: zakaj smrt ni odredila njega, namesto mlade matere, katero bodo še posebej pogrešali mož in tri mladoletna dekleta, stara od osem do dvanajst let. Marici je stekla zibelka 20. 1. 1962 pri Nehnikovi bajti na Mariboru. Nekaj prej so se njeni starši priselili v ta dom od Ižekove domačije z Branika, kjer so živeli njeni predniki. Njen dedek je bil prva žrtev fašizma, ustreljen kot talec v Mariboru. Babico in ostalo družino pa so izselili v nemška taborišča, kjer je kot žrtev zastripitve za vedno ostal osemnajstletni Tonček. Ostali so se z načetim zdravjem vrnili na izropan dom. Tudi Marici je zgodaj

NENADNO SLOVO JE ZA NAS BOLEČE!

Se vidim tvoj obraz, Ivan Naglič. Vanček smo te klicali, še vidim tvoje prizadevanje za kraj, kjer si stanoval. Kot predsedniku odbora in članu sveta krajevne skupnosti Šentjanž, so ti krajani veliko zaupali. Razdajal si se. Bil si tudi govornik na pogrebih v tvojem kraju, mnogim si lajšal bolečine, ko so se poslavljali od svojih. Danes pa tako nenadno s težkim srcem, Ivan, jemljem slovo od tebe! Takšna je pač usoda, takšna so naša pota. Odhajaš od svojih, star komaj 55 let. Delal si celih 10 let v Nemčiji, pozneje

doma na raznih krajih, da sta si s tvojo pridno ženo Cilko lahko uredila dom, ki je bil potreben popravila. Pred 4 leti si pokopal sina Bojana, a mudi se ti za njim tja, od koder ni vrnitve. Pet sester, brat, dve vnukinji, en vnuček ter snaha in zet bodo še iskali tvoje bližine, a žal bo odmevala beseda: Ni ga več. Nisi mogel izreči ženi Cilki besedo v slovo, ne na delovnem mestu, ko ste zagrinjali rove, ker ste kopali nov vodovod, saj letos skoraj vsi iščemo vodo, in na delovnem mestu si poslednjič pogledal sosedom v oči, in večna tema te je zagrnila. Ostajaš v nas kot dober človek, ostajaš v nas v spominu.

Viktor LEVOVNIK

TEREZIJA SOVINČ

1914—1993

Žalostno je zapel razborski zvon in naznanil daleč okrog, da je za vedno šla od nas dobra in skrbna žena, mati in babica, po domače Skobirjeva. Terezija Sovinč se je rodila 2. 10. 1914, na veliki kmetiji Spodnji Kotnik.

Bila je najmlajša na Kotnikovi domačiji. Pridna kot vsa kmečka dekleta si je za svojega življenjskega sopotnika izbrala kmečkega sina Jožefa Sovinča. Poročila sta se leta 1936. Začela sta si ustvarjati dom in družino. Vendar takratne razmere niso bile rožnate. Mož Jožef se je moral kaj kmalu zaposliti pri Skubicu v Plešivcu. Postal je gozdni delavec. Dobila sta stanovanje in mati Terezija je doma skrbela za hitro naraščajočo družino. Bila je pridna in skrbna žena in mati. V zakonu se je rodilo 11 otrok, osem deklic in trije sinovi. Takrat ni bilo za žene zaposlitve, zato sta pri eni plači morala skromno živeti in vzgajati tako veliko družino. Zato so vsi sinovi in hčerke dobro vzgojeni in so ponos matere Terezije. Kakor je bila vse življenje tiha in skromna, takšna je odšla za vedno od nas. Skoraj tri mesece so se zdravniki v Topoljši trudili, da jo še ohranijo pri življenju, a smrt je bila močnejša. Njenih dobrih del ne moremo pozabiti.

Med vojno sta z možem Jožefom stanovala pri Kočniku. Ta domačija je tik ob cesti, ki pelje na Ciganijo in naprej v Javorje. Zato so se tu radi oglašale brigade, kurirji in terenci, saj je marsikateri borec pri nji dobil hrano in se pri krušni peči pogrel in posušil. Nikoli ne bo pozabljeno to, kako je pokojna Terezija pomagala doktorju Vladu Weingerlu obvezovati ranjene borce. Weingerl ni mogel tega pozabiti, kako je skrbela, da je imel dovolj cunj, saj povojev ni imel. Njena dobra roka je omahnila, nikoli več ne bo božala svojih vnukov in pravnukov, ki jih je pokojna tako rada imela. Sovinč Jožef in Terezija sta se po vojni od Kočnika preselila h Skobirju, kjer jima je agrarna dodelila to posestvo. Tu sta jesen svojega življenja preživljala ob hčerki Danici in zetju Alojziju kar zadovoljna, saj sta lepo skrbela zanj.

Težka je ločitev od tega sveta, a misel, da se v onstranstvu zopet snidemo, je upanje v nas.

Od drage Sovinčeve mame Terezije smo se na razborskem pokopališču poslovili dne 9. 8. 1993. Velika množica ljudi od blizu in daleč je dokazala, kako je bila priljubljena med nami, še v krošnjah smrek je zapihal veter v slovo.

Stefka MELANŠEK

FILIP IZAK

1904—1993

Včasih se človek kar težko sprijazni, da nekoga, ki smo ga vsi spoštovali in imeli radi, ni več med nami. Toda zakon življenja in smrti je krut, poseže tja, kjer se ga najmanj nadejaš. Tako smo tudi krajan Ojstrice nemi obstali, ko so včeraj zjutraj ojstriški zvonovi naznanili, da je zopet ugasnilo življenje.

Pretrsla nas je vest, da je v bolnici v Slovenj Gradcu, kamor se je zatekel po pomoč, preminil in klonil naš krajan, mož, oče, dedek in pradedek Filip Izak — Medvedov ata iz Goriškega vrha.

Čeprav je stopal že proti 90. postaji življenja, se to njegovi drži ni odražalo. Vedno je bil postaven in trden mož.

Skoraj se zdi neverjetno, ko se spomnim, da sem ga še pred tremi meseci srečal v Dravogradu, kamor je še peš prišel sem. Res je bil zadnje čase resno bolan, vendar smo še upali, da bo bolezen s svojo močno voljo premagal, kot je premagoval vse težave v življenju. Tokrat ni uspel, bil je premagan in od nas odhaja za vedno. Smrt je iz naše sredine iztrgala najstarejšega člana kluba upokojenih koroških gozdarjev v občini Dravograd in najstarejšega krajana Ojstrice in Goriškega vrha. Bil je prava »holcerska« grča. Z osemnajstimi leti se je zaposlil v gozdarstvu takratne firme »Hiršler«, ki je zašla v težave in je vsa svoja posestva prodala banki Zagreb. Ta posestva je pozneje odkupil znani industrialec Viktor Goll, ki pa je vsa posestva zaradi nacionalizma prepustil svoji hčerki Olgi, poročeni Kočič.

Filip je opravljal vsa dela v gozdarstvu od sečnje, spravila, gozdno gojitvenih del, v zimskem času tudi kidanje snega zaradi odvoza lesa. Živel in delal je v izredno težavnih pogojih. Gozdarstvo takrat še ni poznalo nobene napredne mehanizacije, nobenih zaščitnih sredstev, ne toplih malic niti prevozov na delo. Na delo in z dela je pešal tudi po uro in pol na eno stran. Osem urnega delovnika ni poznal, ampak deset, tudi dvanajst urni delovnik. Za malico na šihu je bil v glavnem kruh in črna kava, zelo poredko kakšen priboljšek.

Na mesec je moral imeti najmanj 18 delovnih dni, da mu je firma priznala zdravstveno in invalidsko pokojninsko zavarovanje, sicer si ga je moral plačati sam, ali pa je ostal brez tega, pri delodajalcu pa padel

v nemilost in neredkokrat je sledila tudi knjiga.

Vsa dela so bila akordirana, bilo je treba trdo delati, da se je kaj zasluzilo. Ničesar ni bilo podarjeno in zdelo se mu je hudo krivično, da so povojne oblasti »holcerjem« hotele odbiti kar tri mesece na leto od delovne dobe.

Leta 1929 je prevzel v najem Medvedovo domačijo, ki je bila v zelo slabem stanju. Ob dežju je streha puščala na vseh koncih. Najemna pogodba je glasila, da si morajo poslopja urejati sami, le v to namene so dobili od firme sicer brezplačno, vendar pa so bili z delom zavezani pri firmi, tisti, ki so imeli knjige, pa voziti les za firmo.

Ob razpadu stare Jugoslavije leta 1941 je bil ujet in odpeljan v nemško ujetništvo, kjer je prebil 18. mesecev, kar so mu vendarle šteli v pokojninsko dobo. Ponovno se je zaposlil v gozdu pri firmi »MAX KRČIČOVIČ«, ki je med okupacijo upravljala s temi gozdovi. Sekal, spravil in gojil je tudi po drugi svetovni vojni, in prenekatera smreka, ki jo je posadil Filip krasi gozdove na Košenjaku. Tako so minevala leta Filipovega dela v gozdu. Ko je kot sekač fizično opešal, je bil leta 1959 premeščen za stalnega cestarja. S plačo cestarja je bil leta 1960 tudi upokojen, zato tudi sorazmerno nizka pokojnina.

Filip se je rodil 29. aprila 1904 pri Mongusu na Goriškem vrhu. Leta 1939 si je našel življenjsko sopotnico Antonijo, jo popeljal pred oltar, kjer sta si pred pričami obljubila zvestobo. V srečnem zakonu je postal oče trem sinovom, enega sina pa je priženil in dvema hčerka, ena je stara komaj dve leti umrla. Kar ni bilo dano njemu, sta skupaj z ženo nudila otrokom. Vsi so kar dobro situirani, za kar so jima hvaležni.

Filip je bil dober prijatelj, sosed in znanec. Takega, dobrodušnega kljub težkim življenjskim preizkušnjam, vedno prijaznega moža, se bomo spominjali in ga ohranili v trajnem spominu. Spokojni šum gozdov pod obronki Košenjaka, ki jih je ljubil vse dni svojega življenja, naj ga ziblje v večnem spanju. V imenu upokojenih in aktivnih gozdarjev, sosedov, znancev, prijateljev in v svojem imenu izrekam svojcem umrlega globoko sožalje.

Ferdo Knez

SLOVO OD DOMINOVE MAME

Slovo od vsakega človeka, naj bo sorodnik, ali prijatelj, je težko. Najtežje se pa poslavljamo od svoje tako dobre in skrbne mame. Ena takšnih je bila tudi Julijana Knez. Žrtvovala se je za obstoj Dominove strme kmetije.

Julijana Knez se je rodila leta 1906 in že takrat so jo starši namenili, da ostane gospodar kmetije. Ko si je leta 1934 zbrala za svojega življenjskega sopotnika Martina Kneza, je začela gospodariti. V zakonu so se rodili štirje otroci: Martin, Stanko, Marija in Julka. Kaj sedaj? Dominovo strmo kmetijo sta skrbno obdelovala, vsak najmanjši rob sta prekopalala in tudi v košu znosila domov, tako krompir kot krmo za živino. Mož, ki je bil čevljar, je to delo opravljal pozno v noč.

Med vojno je Dominova domačija nudila zavetje in hrano kurirjem, ali pa brigadam, ki so včasih prišle tu mimo. Z borca je mož delal tudi obuvala, po smrti moža pa je pokojna mati sama z otroci ostala doma. Še tako trdnemu in zdravemu človeku se sčasoma le pridruži bolezen. Vemo, kaj so otroci! Ko dorastejo, si vsak po svoje kroji usodo življenja. Tako se je zgodilo tudi njej. Le hči Julijana je bila dolgo

časa z njo. A se je tudi ona odselila v dolino.

Ostala je mati sama, s svojo usodo, le sin Stanko je skrbno hodil k njej. Ko sem jo zadnjič obiskala, mi je rekla: »Saj tudi drugi sin in hčerke pridejo na obisk, a zvečer pa le ostanem sama. Sin Stanko pa le pride in ostane čez noč pri meni. Hudo pa je gledati, kako moje polje počasi prehaja v gozd. Koliko znoja človek pusti, da si ohrani dom. Če bi sin ne bil obnovil domačije, bi bila že propadla.« Tudi tisti večer, ko se je Stanko pozno popeljal domov, je že od daleč videl, da je doma tema. Huda slutnja, kaj neki je z mamo, da nima prižgane luči, ga je obsla. Ko je pa stopil v kuhinjo, je zagledal mamo pred kavčem na tleh, brez zavesti. V bolnici so povedali, da je mamo zadela delna kap. Ni bilo druge možnosti, kot je dom v Črnečah. Tam je bila zadnje dni življenja.

Tako se je izteklo bogato življenje Dominove mame iz Razbora.

Vsi, ki smo jo v mesecu februarju pospremili na zadnji poti na pogorsko pokopališče, smo ji zaželeli, naj se mirno odpočije v tako lepi slovenski zemlji.

Stefka MELANŠEK

OGLASI TUDI V VIHARNIKU

Ne joči se mi srce,
pa čeprav ti je hudo,
saj srce, ki te je ljubilo
v črni hladni zemlji že trohni.

Se vedno mi je pred očmi
tvoj obraz
in nate spominja, tiha me
gomila,
a v duši me tolaži vest
saj srečno sva se ljubila.

Ko tone sonce za goro,
in vsa narava spi,
prebudijo se mi čustva
minulih srečnih dni.

Oh kako mi je hudo,
v tišini temne noči
le lahen veter šepeta mi
sirota nič ne joči.

Saj vem, da nisem edina,
ki jo osamljeno srce boli,
na svetu polno je bridkosti,
le malo srečnih je ljudi.

O, tudi bolečina grenka
časoma pozabi se,
pa čeprav spomin nanjo —
nikoli ne umre.

V SPOMIN

dragemu možu in očetu
VIKTORJU LENARTU

9. septembra mineva že 3. leto, odkar te ni več med nami. Vedno bolj te pogrešamo. Ohranjamo te v ljubečem spominu.

Vsi tvoji.

V SPOMIN

7. septembra je minilo pet let, odkar te ni več med nami, dragi mož, oče in dedi

FERDINAND ROTOVNIK
Svetečev oče iz Završ
pri Mislinji

V našem domu je velika praznina, v naših srcih pa velika bolečina. Težko je sprejeti bolečino, da te ni več med nami. Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov grob ter prižigate sveče in prinašate cvetje.

Žalujoci: žena Vida, hčerke Vikica, Anica in Jožica z družinami

V SPOMIN

27. septembra mineva že štiri leta, odkar nas je zapustil naš dragi mož in oče

DOMINIK PUNGARTNIK
upokojenec iz Razborce

Velika je praznina v našem domu. Bolečina v naših srcih neprenehoma skeli, usoda nam je vzela velik del sreče, spomin nate pa venomer živi. Hvala vsem, ki se ga spominjate.

Tvoji, žena Rozalija z otroki.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi naše drage žene, mame, babice in prababice

TEREZIJE SOVINIC
iz Razbora

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti, ji darovali vence, cvetje, sveče in darovali denar za svete maše in za obnovo naše cerkve. Hvala spodnje Kotnikovi družini, ki so nam prihiteli na pomoč v teh težkih trenutkih.

Hvala vsem, ki ste nam izražali sožalje in nam nudili pomoč. Hvala mešanemu pevskeemu zboru iz Santanela in moškemu pevskeemu zboru iz Prevalj za zapete žalostinke ob grobu pokojnice.

Hvala gospodoma župnikoma Janezu Zupancu iz Podgorja in Alojziju Božanku iz Santanela za opravljen pogreb.

Hvala Melhiorju Mazeju za tako lepo izrečene besede ob grobu. Hvala vsem, ki ste pokojnico v tako lepem številu pospremili na zadnji poti, vsem in vsakomur, ki ste sočustvovali z nami.

Žalujoci: mož Jožef, hčerke Nežka, Anica, Tončka, Barbika, Danica, Julka, Lenka in Marija z družinami, sinovi Franc, Jožef in Janez z družinami, žalujoci vnuki in pravniki.

ZAHVALA

ob izgubi naše drage

TEREZIJE OKROGELNIK

Iskrena hvala vsem sosedom, prijateljem in znanecem, ki so nam kakorkoli pomagali, hvala ostriškemu pevceem za zapete žalostinke ter gospodu župniku za opravljen obred. Hvala vsem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti ter darovali vence, cvetje in sveče. Prav lepa hvala Golobovim, ki so nam pomagali in nam dali prostore, da smo lahko opravili sedmino. Se enkrat hvala vsem.

Žalujoci: Jože in Albina Matija.

TEREZIJA OKROGELNIK 1914—1993

V ponedeljek zvečer, 12. julija so zapeli zvonovi. Oznamili so, da je preminula Terezija Okrogelnik iz Sv. Duha 12 nad Dravogradom.

Življenje ji ni prizanašalo. Več trpljenja kot cvetja je vpleteno v venec njenega življenja. Mož Peter ji je že pred leti umrl. Pogrešala je njegove delovne roke, vendar življenje je teklo dalje. Vsakemu je rada pomagala, saj je imela vse ljudi rada. V bolnici ni bila nikoli, razen le-

tos, ko ji je v mesecu maju kruta usoda pretrgala mirno pot življenja. Morala je na zdravljenje v bolnišnico. Kljub prizadevnosti zdravnikov ter skrbni negi osebja na travmatološkem oddelku se je njeno stanje slabšalo. Le kdo bi si takrat mislil, da se nikdar več ne bo vrnila na svoj dom.

Mirno spi, draga Terezija. Lahka naj ti bo ta zemlja, saj si jo vendar vse življenje rahljala.

M. A.

ZAHVALA

Ob mnogo prerani izgubi našega nadvse dragega sina

JANKA KRENKERJA
iz Završ pri Mislinji

se vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter mu darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše, najlepše zahvaljujemo. Iskrena hvala dr. Cirili Pušnik in strežnemu osebju oddelka za intenzivno nego slovenjegraške bolnišnice za vsestransko pomoč in za prizadevanje, da bi ohranili mlado življenje. Prav lepa hvala podjetju Eurocity Slovenj Gradec in njenemu direktorju Janku Zakršniku za spremstvo na pogrebu, sosedom, posebno pa družini Cvikl in vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v najhujših trenutkih. Hvala tudi govornikoma Anici Meh in Marjanu Križaju za ganljivo izrečene besede slovesa pred odprtim grobom, šentviškim cerkvenim pevceem in pevceem iz Doliča za zapete žalostinke, Pihalnemu orkestru Slovenj Gradec, še posebej za zaigrano Tišino, Viktorju Kotniku za zaigrano melodijo ob slovesu ter g. župniku Francu Gornjaku za pogrebni obred.

Žalujoci: mama Vida, oče Janko in ostali sorodniki.

NEKAJ MISLI O AVTOMOBILU

7. Z eno nogo na zavori z drugo v bolnici.

8. Komur se za volan mudi, največ časa zamudi.

9. Na avstrijskih vozilih piše: Vzem si čas, ne pa življenje!

10. Boljši je poštenjak na kolesu kot falot v avtu.

11. Samo da je avto pri hiši, vse drugo v uh me piši.

12. Alkohol in avto — največja sovražnika.

13. Kdor se z avtom baha, s prazno denarnico maha.

14. Kdor po avtu človeka sodi, ta v največji je zablodi.

15. Mnogi imajo rajši avto kot otroke.

16. Tudi peš brez avta se daleč pride.

Jože KRAJNC

SREČANJE RAZBORSKIH BORCEV IN AKTIVISTOV

Kako krasen dan se nam je obetal, ko smo se 25. julija borci in aktivisti iz Razbora srečali pri Fesingerju v Razboru. Z malo denarja se da urediti vesel popoldan.

Tam ob gozdu je bila v času vojne in še nekaj let družina, ki je klubovala času. Danes imata tu lepo urejen vikend Stanko Sušec in žena Helca. Nekako plaho smo se zbirali, tu pri njiju, saj jih marsikdo ni poznal, vendar ob lepem sprejemu je naša plahost popustila.

Bili smo kot ena družina, razpoloženje med nami je bilo enkratno. Maks Kavnik je potegnil svoj meh in že se je oglasila tudi pesem, ki je odmevala daleč po razborskih gripih.

Veseli pa smo bili tudi Šašelnovega očeta, ki nam je kljub svojim 86. letom zaigral poskočno vižo, da smo se kar po travniku zavrteli. Pregovor pravi, da je za malo denarja malo muzike, a ni res. Na pobudo našega predsednika ZB NOV v Razboru Ivana Mirkaca in podpredsednika Jožefa Pajenka smo se dogovorili, da vsak član prispeva 300 tolarjev. Kaj se zato lahko pripravi, si lahko mislimo. Vendar za dobro obrnjeni denar je bilo za ves popoldan preskrbljeno z jedačo in pijačo.

Fesingarjeve ženske so nam tako okusno servirale, da smo bili do večera pri njih.

Večerna zarja iz pod Uršlje gore nas je opomnila, da je čas, da odidemo domov. Ob slovesu smo si obljubili, da se drugo leto zopet vidimo. Člani ZB iz Razbora se lepo za-

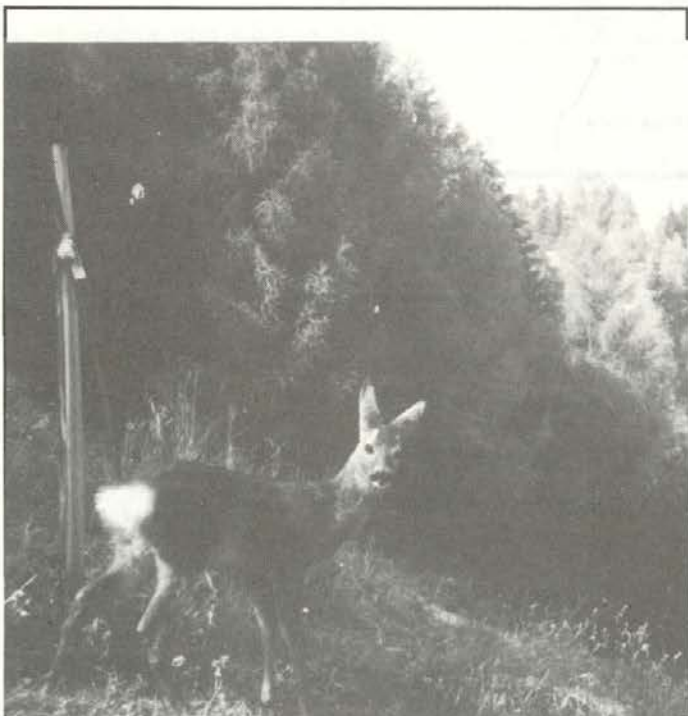
hvaljujemo družini Sušec in ženam, ki so tako lepo skrbele za nas. Posebna zahvala pa gre predsedniku Ivanu Mirkacu in Jožefu Pa-

jenku za tako lepo družabno srečanje. Zelimo si še več takšnih srečanj.

Štefka MELANŠEK

Srečanje borcev in aktivistov, Razbor, 25. 7. 93, foto: Ana Djokaj

Fotografiraš me že lahko, da bi me ujel, s tem pa nič ne bo

— Foto: L. Mori

OGLASI TUDI V VIHARNIKU

V tržnem gospodarstvu ima reklama posebno mesto in pomembno vlogo, zato smo se tudi v uredništvu Viharnika odločili, da bomo objavljali vse vrste oglasov in besedil z reklamno vsebino, razen tistih, ki so konkurenčni naši dejavnosti.

V uredništvu Viharnika mislimo, da bo rubrika malih oglasov posebno dobrodošla kmetom, saj bodo lahko tudi po tej poti kupovali, prodajali in menjali svoje tržne viške in kmetijsko mehanizacijo.

Objavljali bomo tudi ženitne ponudbe in želje po raznih srečanjih. Cene oglasov bodo konkurenčne.

Vse ostale informacije dobite na uredništvu Viharnika, GG Slovenj Gradec, Vorančev trg 2. Slovenj Gradec.

Uredništvo

KRAJANI ČISTILI CESTO

Gozdno kamionske ceste so zadnje čase izredno slabo vzdrževane in ponekod tudi vidno propadajo. Zaradi neurejenega odkupa lesa se ne doteka dovolj finančnih sredstev za popravilo in vzdrževanje cest. Ceste so ponekod poraščene z grmovjem in je tako promet na njih izredno nevaren. Za akcijo čiščenja gozdnih cest pa so se odločili krajanji Gradišča nad Slovenj Gradcem. Krajanji so na svojem področju očistili ceste (na sliki) ter jo tako pripravili za varno vožnjo v zimskih mesecih.

Foto: F. Prošt

Z MUZEJSKIM VLAKOM PO MEŽIŠKI IN DRAVSKI DOLINI

Kar okoli 150 potnikov mladih in starih se je v nedeljo 3. oktobra odpeljalo z muzejskim vlakom iz Prevalj do Maribora. Martur—Matic in Agencija Matura iz Maribora sta ob 130 obletnici koroške železniške proge z muzejskim vlakom popeljala potnike v Maribor na ogled trgatve na Lent, najstarejše vinske trte na svetu. Poleg trgatve so si potniki iz Koroške ogledali še zanimivosti Maribora ter obiskali mednarodni turistični sejem GOST TUR.

Vožnja z muzejskim vlakom je bila za vse enkratno doživetje, saj je bilo med potniki mnogo takih, ki so se z vlakom peljali prvič, med samo vožnjo pa so bili postreženi s kavo, pijačo in jedačo. Ob postankih na železniških postajah v Dravogradu, Vuzenici in Vuhredu pa je za dobro razpoloženje poskrbela železniška godba iz Zidanega mosta, vodja vlaka Milan Cilenšek pa je potnike med vožnjo do podrobnosti seznanil z zanimivostmi muzejskega vlaka in o lepotah Dravske doline. Takih voženj si prebivalci Mežiške, Mislinjske in Dravske doline še želijo.

F. J.

koroški
radio
Slovenj Gradec

97,2 MHz

Vsako nedeljo s pričetkom ob 9.00 uri lahko poslušate
KMETIJSKO ODDAJO

KADAR ŽANJENO AJDO . . .

V nedeljo, 22. 8. 1993, je bila v okviru 38. turističnega tedna v Črni, v prostoru nad avtobusno postajo, na ogled razstava AJDOVIH JEDI. Razstavo so pripravile kmečke gospodinje, članice Društva kmetič Prevalje iz Javorja, Koprivne in Ludranskega vrha v sodelovanju s svetovalko za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti.

Pripravile so okrog 30 ajdovih jedi po receptih, vzeti iz pekovskih knjig »TA DOBRA STARA KUHA« (P. Hafner) in pa »ČISAVA ŽUPA, PISANA POGAČA IN ŠE KAJ« (T. Angerer), nekaj jedi pa so skuhale po lastnih izkušnjah in po izkušnjah svojih mater in »bic«. Zamisel za razstvo o ajdovih jedeh prvi hip med kmetičami ni bila najbolj dobrodošla.

Ajda je žitarica, katera se v gospodinjstvu bolj ali manj opušča ali pa je že celo opuščena. Toda kljub temu, nekoliko s strahom, so priprave na to razstavo stekle. S predstavitvijo jedi so dokazale sebi in drugim, da se iz ajdove moke in kaše da skuhati poleg žgancev še mnogo okusnih jedi, ki lahko popestrijo vsakdanji jedilnik na vsaki mizi, ne samo na kmečkem.

Upam, da ste tisti, ki ste si razstavo ogledali, dobili podoben vtis. Recepti, ki ste jih za vse razstavljenе jedi prejeli, pa naj vam bodo v korist. Prepričana sem, da bo z njihovo pomočjo ajdova jed tu in tam le zamenjala kakšno mesno ali drugo jed v vaši vsakdanji prehrani.

Za uspeh razstave se posebej zahvaljujem kmečkim gospodinjam, ki so vložile veliko truda v pripravo jedi: Tereziji PAVLIČ, Mileni VOLER, Faniki ŠKRUBEJ, Martini PODRIČNIK, Olgi PISAR, Anici GRABNER, Mojci MODREJ, Ivanki SREBRE, Marjani PIKO in Tereziji KOMPAN, istočasno pa hvala vsem, ki ste kakorkoli pripomogli, da je razstava uspela.

Svetovalka: Amalija CEKLIN

Turistični teden v Črni — razstava ajdovih jedi

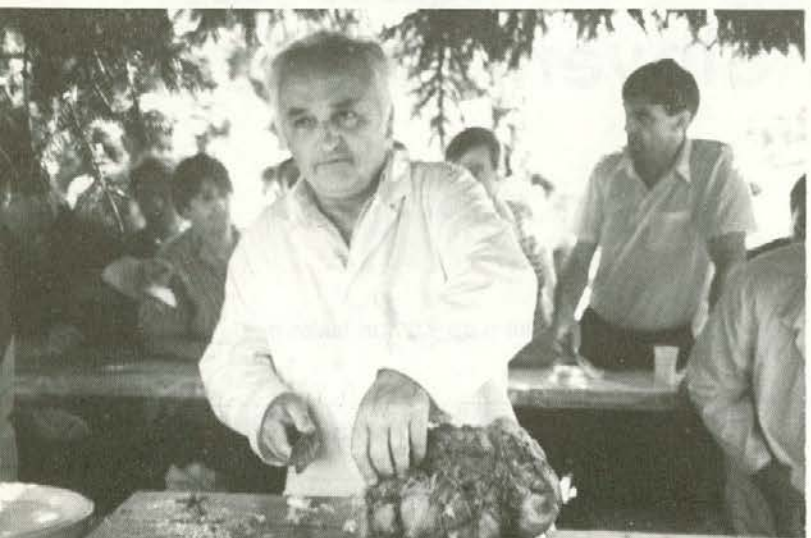
Letos spet tekmovanje gozdarjev

V okviru 38. koroškega turističnega tedna v Črni, ki je bil od 14. do 22. avgusta, so gozdarji tekmovali v delovnih veččinah. Pomerili so se Črnjani in sekači iz Gornjega grada ter posamezniki. Boljši so bili naši, najbolj spreten pa je bil Ivan SREBRE, ki je nastopal kot posameznik. Ostali naši so se uvrstili: Andrej OBERTAN na 2. mesto, Peter Obertan na tretje mesto, Jakob Kos je delil 4.—5. mesto s kolegom iz Gornjega grada, 9. mesto pa je zasedel Tomo Vinšek.

Poleg pokalov in priznanj so najboljši prejeli tudi praktične nagrade.

Ida ROBNIK

Ivan Srebre je bil najbolj spreten

Ivo Kljajič je tudi letos razveseljeval obiskovalce s svojo specialiteto — mesno rolado

Glasilno VIHARNIK izdaja delovna organizacija Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec. Urednica: Ida ROBNIK, lektorica: Majda KLEMENŠEK, tehnični urednik: Bruno ŽNIDERŠIČ.

Naklada: 2100 izvodov.

Tisk: GZP MARIBORSKI TISK Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1993

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. I. 1992 se šteje Viharnik med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje petodstotni davek od prometa proizvodov.